Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...тэмнай 1921 оной ...абрийн 21-hээ гарана | № 189 (15812) | 1981 оной августын 16, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

БИ-ТАБАН ЖЭЛДЭ, ТАБАН ЖЭЛ-НАМДА

[А]ЖАЛААРАА [О]МОГОРХОДОГБИ

...үнөө үе сагта манай парти болон правительство хүдөө ажахые, илангаяа мал ...ые хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анхарал ...уулна гээшэ. Энэньшье ойлгосотой. ...эдэн зоной эдихэ хоол, үмдэхэ хуб...ан абтана бшуу. Харин тэрэнэй элбэ...р абтаха бүри арад зономнай ажаhуу...н hайжарна ха юм. Тиимэhээ бидэ мал...ай урда адууhа мал харууhалжа, тэ...нэ ашаг шэмэ ехээр абаха харюусал...ай зорилго табигдана.

Би мал ажалда гуша гаран жэл хүдэлжэ ...аб. Малша эхэ, эсэгэтэй байhан хадаа ...н балшар наhанhаа хойшо үг гарбалаа ...ша, энэ ажалда дурлаhан хүм. Гадна ...зонойнгоо түлөө ажал хэжэ байhан...н бүришье баяртай ябадагби. Доторой, ...ын сэдьхэлэй иимэ мэдэрэлтэй ябахадаа, ...ын урмашан, бүри hайнаар ажаллаха ду...ни хүрэдэг. «Ажал хэжэ, жаргал оло...» гэhэн буряад зоной хэлсэдэг оньhон ...үгэ өөрын онсо удхатай гээшэ ааб даа.

...үүлэй жэлнүүдтэ манай Туранай совхоз ...түлэб мяханай шэглэлтэй мал үсхэбэ...дэг болонхой. Тиимэhээ би энэ сагhаа ...туганнуудые эхэдэнь табижа хүхүү...н түлжүүлхэ гүүртын мал харууhалдагби. ...энhээ урид hаалишанааршье, адууша...аршье, бүрүүшанаааршье ажаллаха саг то...доо hэн. Жэл бүри гүүртэдээ 60—70 ...н даажа абаад, тэдэнээ тон нарин няг...р харууhалжа, ороондо оруулжа туган...дагби. Абаhан түлөө зургаа hаратай ...торнь эхэтэйнь суг байлгажа хүхүүлэн ...үүлээд, hүүлдэнь гүрэндэ тушааха бо...орнь түлжүүлэн тарганууулха гүүртэдэ ...дааг хүм.

...эл бүхэндэ үндэр социалис уялга абаад, ...энээ дүүргэхын хойноhоо бүхы шада...раа оролдожол ябахаш. Абаhан туган ...өө нэгэшье гээлтэ хоролтодо оруу...үй, бүрин бүтэнөөр, тобир тарганаар ...үүлжэ тушааха гээшэ минии гол зо...го болодог. Тиимэhээ hүүлшын 8—9 жэ...й туршада урдаа табиhан уялгаяа сүм ...үргэжэ, урматай зоригтой ябадагби.

...ангаяа үнгэрэгшэ табан жэлэй турша...hала амжалта түйлагдаа. Жэлhээ жэл...э үнеэн бүхэнhөө туган абажа, нэгэшье ...гой гарзалуулангүй түлжүүлээб. Тиимэ...э энэ хугасаа соо хамта 300 гаран туган ...бир тарганаар түлжүүлжэ тушааhан бо...ооб. Тугануудни сүүдхэдэ дунда зэр...р 800 граммаар шэгнүүрээ нэмээhэн ...айна.

...үүртымнай үнеэд ехэнхидээ үбэлэй саг...туганладаг юм. Энэ үеэр үнтаха нойр...й харууhалжа, үнеэдэйнгээ туганлаhанай ...е нарай түлэйнь тэнжэтэрнь хажуудань ...аха баатай бологдодог. Удаань тэдэнээ ...өөр томо болгохо арга бэдэрдэгбди. ...ануудаа томо жэжээрнь илгажа, тусгаар ...еткэнүүд соо харууhалдагби. Эхэеэ ду...раа хүхэжэ байhан туган түргөөр тэн...дэг. Тиимэhээ hүниндөө үнеэдээ уяад, туганнуудаа клеткэнүүд соohоо гаргажар хихада ехэл hайн. Үбэлэй хүйтэндэ үнеэдэй даарахагүйнь тула тэдэнээ үдэрэй 11 саг болотор газаа гарганагүй, байра соонь эдеэлүүлдэг гуримтайб. Тэдэнээ бүлеэн уhаар уhалдагбди.

Июнь hарын эхеэр үнеэдээ туганнуудтайнь сугтаиь туужа, холын Элшэр гэжэ хадын бэлшээридэ гаргашаб. Эндэ ногооининь hайнаар ургадаг, уhанинь тунгалаг, агаарынь сэбэр юм. Тиимэhээ намар малнай нилээд тарганжа бусадаг. Иигэжэ холын бэлшээридэ туганатай үнеэдээ туужа ошоходомни, үхибүүдни туhалалсадаг гээшэ. Юрэдөө, тэдэнэр жэлэй дүрбэн сагта намдаа туhалжал байдаг даа.

Үбэлэй сагта малдаа эдюулхэ үбhэ тэжээлээ өөрөө сабшажа абадаг заншалтай хүнби. Үбэлжөөмни Шүлүүшхэ гэжэ газарта байдаг юм. Эндэ намда 80 гектар сабшалан даалгагдаихай. Эндэhээ жэл бүри 900 гаран центнер hайн шанартай үбhэ хуряажа абагшаб. Тиигээд хахадыень өөрынгөө малда эдюулдэгби, бэшыень совхоздоо тушаагшаб. Үбhэеэ богони болзорто, эрхим шанартайгаар сабшажа, хуряажа абахые оролдохош. Холын бэлшээридэ малаа гаргаад, hургуулиин үхибүүдые абажа, звено болгоод, үбhэндэ гарадагбди.

hүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын олонхи районуудта ган гасуур бэрхэшээл ушаруулжа, бидэнние нэгэл юумэндэ hургаа гээшэ. Тодорхойлбол, бүхы республикын нэгэ бүлэ соо мэтэ байhан хадаа хохидолдо орогшодто заабол туhалха уялгатайбди. Тиимэhээ тэдэнэй хараалhан зорилгые бэелүүлэлсэжэ, гүрэндэ үхэр бүхэнөө 340 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха түсэбтэй байбал, 400, мүн дээшэшье килограмм шэгнүүртэйгээр худалдахада ехэ нэмэри болохо. Өөрынгөө арга боломжоор мяха ехээр эльгээбэлнай нэгэ талаараа республикымнай түсэб дүүргэгдэжэ, нүгөөдэ талаараа хохидолдо ороhон ажахынууд hүрэгөө олошоруулжа хүсэлдүүлхэ, мүн малаа ехэ шэгнүүртэйгээр тушааха аргатай болохо ха юм. Мүнөө бидэ урдаа иимэ бодомжотойгоор ажаллнабди. Энэмнай партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар манай арга боломжонуудай онсо шухала хубинь болоно гээшэ.

Мүнөө манай гүрэн түрэмнай ажалша хүниие айхабтар ехээр хүндэлдэг, нэрэ солыень суурхуулдаг hайн hайхан заншалтай. Тиигэншьегүй яахеб даа. Юундэб гэхэдэ, Эхэ оронойнгоо саашадаа бүри hалбаран хүгжэхын, арад зонойнгоо баян дэлгэр hуухын түлөө өөрынгөө бишыхан хубитануудые хамтын хэрэгтэ оруулжа байhандаа баяртай ябагшаб.

Манай парти болон правительство арбадахи табан жэлдэ мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ габьятай байhанайм түлөө байгша оной апрель hарын эхеэр Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаа hэн. Би энээнэйнь түлөө үнэн зүрхэнhөө баяр хүргөөд, үхэр малаа үшөө олоор үдхэхэб, үхибүүдээ энэ хэрэгтээ hургахаб, hайнаар хүмүүжүүлхэб гэжэ үгэеэ үгөө hэм. Ажал хэhэн хүнэй гансашье нэрэ солонь суурхана бэшэ, тэдэнэй ажабайдалынь hайжарна ха юм. Би мал ажалда хүдэлhэнэйнгөө ашаар жэл бүри түлөөhэгүй путевкоор дуратай газартаа ошожо амардагби. Иигэжэ совхозойнгоо гол баялиг болохо мал ажалда ажаллажа ябаhандаа жаргалтайб.

Г. ПАДАНОВ,
Түнхэнэй районой Туранай совхозой мал адуулагша.

Эдэ үдэрнүүдтэ Хэжэнгын районой Худанай совхозой сабшалан дээрэ тракторнуудай хүихнөөн, косилкануудай таршаганаан таhалданагүй. Хаа хаанагүй томо hүринүүд жэрылдэн бодоно. Байгша ондо тус совхоз бүхыдөө 35 мянган центнер үбhэ суглуулха түсэбтэй юм. hүүлэй мэдээгээр 10867 центнер hүрилэгдөө. Эндэ мүнөө үбhэшэдэй 12 звено ажаллана. Тэдэнэй нэгэн болохо луговод Д. Н. Дамбаевай хүтэлбэрилдэг коллектив мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Үбhэшэд hайн шанартай тэжээл ехээр нөөсэлжэ абахын тула ехэхэн оролдолго гаргана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: hүринүүд сомогдоно. Үдэр бүриингөө нормо үлүүлэгшэд Ч. Р. Ринчинов, Л. В. Надеждин, Ц. Д. Бадмаев. Дүршэлтэй луговод Ц. Д. Бадмаев.

Н. ЕФИМОВЭЙ фототекст.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ hАРА

Хорнин районой ажахынуудта энэ оной августын нэгэнhээ сентябриин 1 болотор үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар габшагай hара соносхогдобо. Энэ хугасаа соо районойнгоо бүхы түсэбэй 80 процентыень дүүргэхэ гэхэ гү, али 12.800 тонно үбhэ хуряаха, 1030 тонно витаминтай гурил гаргаха, 6368 тонно сенаж дараха байна. Совхоз бүхэндэ hарын түсэбтэ даабари үгтэнхэй.

Районой организаци, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд шефскэ туhаламжа үзүүлэн, ажахынуудта техникэ, автомашина, хүнүүдые олоор эльгээнэ.

Энэ харюусалгатай ажалые хинан шалгаха, хүтэлбэрилхэ районно штаб байгуулагдаа. Тэрэниие райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. П. Новолодский ударидана.

Д. ДОРЖИЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

ЭБТЭЙ, ЭМХИТЭЙГЭЭР

hүниндөө ороhон бороогой ...үлээр эртэ үглөөгүүр га...за ямаршье гоё байдаг гээ...шэб! Ногоон хибэсээр хушаг...аhан тала дайдамнай ган...сата нойрhоо hэргэhэн мэ...тээр үзэгдэхэ. Сэбэр тунга...лаг агаар сээжээрээ дүүрэн ...амилаад, шүүдэртэй ногоо ...өймон ябахада, сэдьхэл зүр...хэн дүүрэн мэтээр hанагда...даг. Хажуугааршни элдэб ...нгын шубуудай ирагуу hай...ан дуунуудаа хоолойтоо нэ...гэдүүлэн, жэнгирэсэ дуула...хань аяар холуур сууряатан ...задална.

Энээл энэ үглөөгүүр Семеновко тосхонhоо хойшоо Хүдэри голой урда бэедэхи ...ргэн сабшалан дээрэ Валерий Цыдыповэй ударидадаг комсомол-залуушуулай звеногой гэшүүд гар хажуураар ...олэ татан, үбhэ сабшажа ябахань харагдана. Эдэ согтой хүхюун, зугаатай энеэдэтэй, залуу хүбүүдэй хүдэлхыень харахада ехэл урматай даа. Тэдэнэй хажуурнууд шүүдэртэй үдхэн ногоое узуураарнь хюhан, эбхэжэ унагаана.

Тус звенодо ажахын 15 залуушуул ажаллана, тэрэнэйнь юhэниинь комсомолшуул юм. Валера өөрөө совхозойнгоо комсомолой эмхиин организациин секретарьяар хүдэлдэг.

— Минии даадаг звено июль hарын хүүшаар үбhэндэ ороо hэн. Бидэндэ оньhон техникэ үгы. Бүхы ажалаа ехэнхидээ гараараа бүтээдэгбди. Манда морин 2 косилка, нэгэ тармуур бии, —гэжэ звеное даагша хөөрэнэ. Эндэ гол түлэб нютагай дунда hургуулиин ахалагша классуудай hурагшад, амаралтада ерэhэн студентнэр хүдэлнэ. Мүн дайнай ба ажалай ветеран Эрдэнжап Дугаржапович Очиров тэдээндэ хамhалсахаяа ерэнхэй. Тэрэ 71 наhатай болоошье hаа, хүнгэн сарюун зандаа, хошон зугаатай хүн юм. Тэрэнэй хажууда бидэнэй хүрэжэ ерэхэдэмнай, зүлгэ ногоон дээрэ дабшалан hуунхай, гар хажуур дабтажа байба.

—Тээсгэн партиин обком, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет хандалга бэшэгээр республикынгаа бүхы ажалшадта, тэдэнэй тоодо пенсионернүүдтэ хандахадаа, ниитынгээ малда элбэг үбhэ тэжээл бэлдэжэ, мал ажалай ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитануудые оруулхыемнай уряалhан байна, —гэжэ Эрдэнжап Дугаржапович хөөрэбэ. —Би Хүдэрэ-Сомоной больницада наэин дарханаар ажалладагби. Харин тэжээл бэлэдхэхэ кампаниин эхилхэдэ, звенодо оролсожо шадаха зэргээрээ туhалагшаб. Теэд минии тиимэ бүтээжэрхихөөр ехэ юуншье байхань hэм. Эдэ залуушуулаар суг хүдэлжэ, өөрөө залуу болоhон шэнги ябагшаб. Мүнөө комсомолшуудай хажуурыень сохижо үгэнэб. Үбhэ шэрэхэ шарганууды заhабарилнаб, — гээд нэмэбэ.

Эрдэнжап Очиров бүхы наhан соогоо модошо дарханаар хүдэлөө. 1936 ондо залуу шираг хүбүүн Улаан-Үдэ хотын Сэлэнгэ мүрэн дээрэхи хүүргэ, мүн энэл городой кооперативна техникумэй байшан барилсаhан намтартай. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаhан хүн юм.

Хүдэриин совхозой залуушуул сабшалангайнгаа ехэнхи ногооe гараар сабшажа унагаана. Юуб гэхэдэ, гол шадархи талмайнь налхи намагтай, болдогтой дээрэhээ морин косилкаар сабшаха аргагүй. Тиимэhээ тэндэ гар хажуур табигдана. Эндэ гар хажууршад студентнүүд Юрий Бурантаров, Баир Бабушеев, Борис Чойбсонов, Иван Андреев, Александр Содномов, Булад Жамьянов болон бусад үндэр дүнгүүдые түйлана. Косилкашад Г. М. Богидаев Н. Б. Максимов хоёр нормо дүүргэнэ.

— hүүлэй мэдээгээр, 300 центнер hайн шанартай үбhэ соможо, совхоздоо тушаагаабди. Үбhэеэ шарга дээрэ hүрилөөд, ниитын малай гүүртэ, отара болон фермэнүүдтэ зөөжэ хадагалнабди. Үсэгэлдэр хүбүүднай ехэл шударгаар хүдэлөө. Үдэhөө хойшо 40—60 центнерэй аяар гурбан hүри бодхообо. Мүнөөдэр үшөө hайнаар ажаллахаар хараалнабди, —гэжэ Валерий Цыдыпов ябаха дээрэмнай хэлээ hэн.

Д. ДОНДОКОВ.
Хяагтын район.

hүүлэй жэлнүүдтэ Хамниин совхоз шэмэтэ тэжээл нөөсэлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Байгша ондо тэрэниие ехээр бэлэдхэхын тула хүдэлмэрээ эртээнhээ эхилhэн юм. Траншей болон нүхэнүүд сэбэрлэгдээд, силосэй ургамал хуряадаг комбайнуудынь саг соогоо заhабарилагдаа. Тиигэжэ эдэ үдэрнүүдтэ түбэй hү hаалиин фермын хажуудахи траншейдэ силос даража захалаа. Энэ харюусалгатай ажалые Л. Д. Хандуев даажа абанхай. Леонид Дашиевичай эбэ мүрөөр, ажалаа hайнаар эмхидхэжэ шадаhанай ашаар богонихон болзорто 692 тонно набша намаа силостэ даргдаhан байна.

СИЛОС ДАРАГДАНА

Иишэ ходо хура бороо орожо, поли дээрэ хүдэлжэ байhан машина, тракторнуудай ажалые хэды hаатуулбашье hаань, урагшаа hанаатай, хамтын хэрэгэй түлөө оролдожо ябадаг механизаторнууд, жолоошод урдаа тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые дабан, эршэмтэйгээр хүдэлнэ.

Шэмэтэ тэжээлдэ зеленко болон горох, обёосой холисо ногоон хэршэгдэжэ асаргадаад, яама руу буулгагдана. Тиигээд шанарыень үшөө hайжаруулхын тула тэрээндээ мочевинэ болон химическэ консервантнуудые нэмэлсэнэ.

Иигэжэ тэдэнэр силос дараха хүдэлмэреэ ойрын саг соо дүүргэхын хойноhоо оролдоно. Энэ зорилгонь бүхы совхозой ажалшадай хүсэл эрмэлзэлhээ, үнэн сэхээр хүдэлhэнhөө, хүнэй баатаршалгаhаа ехэтэ дулдыдаха бшуу.

С. ЦЫБЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Захаамнай район.

ОРОЛДОЛГО ЕХЭТЭЙГЭЭР

Ойбоной нуга сабшалан дээрэ 7 хүнhөө бүридэhэн комсомол-залуушуулай үбhэшэдэй звено хүдэлдэг. Тус звеное комсомол хүбүүн Леонид Леонтьев хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй туhалагшаар Жаргал Шарнев ажалладаг.

Байгша ондо тэдэнэр 100 гектар газарhаа 750 центнер үбhэ сомохо түсэбтэй. Энэ коллектив КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй хандалгые hайшаан дэмжээд, августын 20 болотор түсэбтэ даабарла дүүргэхэ гэжэ туха сүлөөгүй оролдожо байнхай. Эндэхи үбhэеэ сабшажа, хуряажа дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Хорлик гэжэ газарта ошожо, түсэбhөө гадуур үбhэ бэлэдхэхээр хараална.

«Восточные Саяны» колхоздо хэды бороотой үдэрнүүдэй болоошье hаань, комсомолшуудай звено 250 центнер үбhэ hүрилбэ. Энэ түйлаhан амжалтада өөhэдынгөө хубитануудые оруулалсаhан хүнүүдэй нэрэ дурдабал, косилкашан Слава Балдуев, тогоошон, хажуур дабтагша Жаб Гомбоев болон бусад оролсоно. Нүхэр Гомбоев ажалайнгаа забhарта сүлөөтэй саг олоод лэ, үбhэ шэрэхэ тракторай шарга дархална.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ коммунист Даши Нима Обоевой даадаг звено баhал ажалдаа үндэр дүнгүүдые түйлана. Эндэ hурагшад Баир Бухаев, Валерий Обоев, Анатолий Машкинов Валерий Дамбиев болон бусад hайнаар хүдэлжэ, нүхэд соогоо түрүүлнэ.

Эдэ үбhэшэдэй звенонууд сэлмэг үдэрэй саг бүхэниие зүбөөр хэрэглэн, урдаа табиhан зорилгонуудаа бэелүүлхын хойноhоо оролдоно.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй район.

Хурамхаанhаа мэдээсэнэ

Районой Аргатын совхозой Хара-Модоной сабшаланда Хубисхал Дармаевай хүтэлбэрилдэг үбhэшэдэй звено ажаллана. Тус звенодо арбан нэгэн хүн хүдэлдэг юм. Үбhэшэдтэ косилкатай нэгэ трактор, хүсэд хүрэхөөр мори унаа үгтэнхэй.

Дурсагдагша звеногой үбhэшэд 1000 центнер үбhэ hүрилхэ түсэбтэй юм. Звеногой гэшүүд сабшалга тармалга хоёройнгоо хоорондо ехэ забhар гаргахагүйе оролдоно.

Үнгэрhэн табан хоногой дүнгөөр Хубисхал Дармаевай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд совхоз дотороо түрүү hуури эзэлhэн байна.

• • •

Гааргын совхоздо районой уhалууриин системын хүдэлмэришэд жэл бүри шефскэ туhаламжа үзүүлдэг юм. Мүнөө УОС-ой хүдэлмэрилэгшэд Түнгээндэ үбhэ бэлэдхэнэ. Эдэнэр сабшалан дээрэhээ бэшэ, харин харгын, ханаабан, эрье, гангын захаархи, мүн ойн соорхойдо ургаhан ногоо ухашалан сабшажа суглуулна.

Үдэр бүхэндэ УОС-ой 12 хүн ажаллана. Амаралтын үдэрнүүдтэ бүхы коллектив эндэ ерэжэ, үбhэшэдтөө хамhалсадаг гуримтай.

А. ДОНДУПОВ.

ТАСС ШЭНЭ hОНИН

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ВЦСПС-тэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхын, 1980—1981 оной үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ ба худалдан абахын түлөө союзна болон автономито республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай, автономито округуудай, районуудай, колхозууд, совхозууд, ажахынууд хоорондын ба хүдөө ажахын бусад предприятинүүдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, эдэниие илагшад гэжэ мэдэрбэ. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаба:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

1. Зэдын районие
2. Яруунын районой «Победа» колхозые
3. Захаамнай районой «Михайловский» совхозые
4. Захаамнай районой СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозые
5. Захаамнай районой «Харацайский» совхозые.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ С. КАНЯТАЙ, В. ЯРУЗЕЛЬСКИТЭЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев КПСС-эй ЦК-гай уряалаар хани ёhоной, ажалай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэhэн ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. Канятай, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, оборонын министр В. Ярузельскитэй августын 14-дэ Крымдэ уулзаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. У. Черненко, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. В. Русаков КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

(ТАСС).

ХАНИ БАРИСААНАЙ hАЙНДЭР

МИНСК. (ТАСС). «Юность» гэжэ залуушуулай уласхоорондын түбтэ эмхидхэгдэhэн, Совет болон француз залуушуулай хани барисаанай XV лагерь эдиршүүлэй дурасхаалта hайндэр болоод тараба.

Тэрээндэ хабаадагшадые Минскын заводуудта, научна түбүүдтэ, дээдэ hургуулинуудта хани халуунаар угтаа. Эдир французууд совет үетэдтээ хамта город шадарай «Волма» гэжэ совхозой овощой плантацинуудта хүдэлмэрилөө.

Хоёр ороной хүбүүд болон басагад хани барисаанай ёhо заншалнуудые хүгжөөхэ, амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха ба батадхаха гээд эрмэлзэдэг байhан тухайдаа хамтын мэдүүлгэ дотор элирхэйлбэ. Эдэнэр нейтронно зэбсэг олоор бүтээжэ эхилхэ захиралта гаргаhан США-гай захиргаанай аюултай ябуулгануудые эрид шууд буруушаажа байhанаа элирхэйлээ.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛНУУД ВЬЕТНАМ ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). «Ши Тхат» гэжэ республиканска түбэй хэблэл В. И. Ленинэй зохёолнуудай түгэс суглуулбариие вьетнам хэлэн дээрэ барлан гаргажа дүүргэбэ. 55 томтой суглуулбари Вьетнамда анха түрүүшынхеэ хэблэгдэбэ. Урда тээнь Ленинэй зарим зохёолнууд лэ барлагдан гарадаг байгаа.

Авиаторнуудай хүндэлэлдэ

СССР-эй Агаарай Флодой үдэртэ зорюулагдаhан, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй, ниислэл хотын гарнизоной сэрэгшэдэй баярай суглаан августын 14-дэ Москвада болоо.

Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй ахамад командалагша—СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, авиациин ахамад маршал П. С. Кутахов суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые суглаанда хабаадагшад ехэ баяртайгаар баталан абаа.

(ТАСС).

Аха дүүгэй дурасхаалай хүшөө

КЫЗЫЛ. (ТАСС). Түүхын-революционно дурасхаалай хүшөө Тувын АССР-эй Кочетово тосхондо баярай оршон байдалда нээгдээ. Тувын Арадай Республикын тогтоогдоhые соносхоhон, бүхы Тувын эмхидхэлэй хуралдаан жаран жэлэй урда эндэ болоhон юм.

Дурасхаалай үндэр хүшөө огторгой өөдэ дүүлинэ. Ород, тува хэлэнүүд дээрэ алтан үзэгүүдээр тэндэнь иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Граждан дайнай жэлнүүдтэ Соведүүдэй засагай түлөө тэмсэн унаhан Тувын партизануудта мүнхэ дурасхаал».

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ 7,5 hАРА СОО

Сэлэнгын районой Тельманэн нэрэмжэтэ совхозой малшад гүрэндэ hү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорhоо урид бэелүүлhэнээ үсэгэлдэр мэдээсэбэ. Тодорхойлон хэлэбэл, тус ажахы байгша ондо 1.400 центнер hү худалдаха түсэбтэй hаа, 4600 центнер сагаан эдеэ тушаагаа.

Эндэ совхозой түрүү hаалишадай нэгэн, Октябриин Революциин орденто Лидия Нимаевна Бадмаева энэ жэлэй 7 hара соо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1617 килограмм hү hаажа эрхимлээ. Тиихэдэ Галина Ешидоржиевна Балданова, залуу hаалишад Александра Нимаева, Дабасан Дондокова гэгшэд түсэбэй дүүргэлтэдэ өөhэдынгөө хубитануудые оруулалсаа.

Иигэжэ тэдэнэр жэлэй дүүрэтэр 2.700 центнер hү үйлэдбэрилжэ, тэрэнэйнгээ 2.500 центнерыень тоhоной заводто худалдаха гэhэн социалис уялга абаад, туха сүлөөгүй хүдэлжэ байна.

Н. НАМСАРАЕВ.
манай корр.

НОГООН ТЭЖЭЭЛЭЙ УРАСХАЛ

АНХАРАГТЫ: ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ

АДРЕС: ИВАЛГЫН ТУРШАЛГА-ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН АЖАХЫ

ШЭМЭТЭЙГЭЭР, ШАНАРТАЙГААР БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

ТЭЖЭЭЛ үйлэдбэрилгые үндэһөөрнь һайжаруулха, адууһа малаа шэмэтэй, али бүхы талаараа хүсэлдүүлэгдэһэн эрхим шанартай тэжээлээр хангаха гэһэн КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэриие бэелүүлхын түлөө манай туршалга - үйлэдбэрилгын ажахын коллективүүд энэ жэлдэ яһала оролдожо байна. Хабарай тарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр, богони болзорто, агротехническэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэгдөө һэн. Ганданги уларилтай манай ажахын эрхэ байдалда тааража, баян ургаса үгэмөөр ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ хэмжээнүүд абтаа.

Байгша ондо түрүүшынхеэ тоһолиг редькэ шэниисэтэй холижо таряабди. Тиихэдээ гектар бүридэ 1 центнер шэниисын, 15 килограмм редькын үрэһэ таригдаһан байгаа. Энээгээр ногооной гурил, брикет хэгдэхээр хараалагдаһан юм. Мүн рапс ногоон 62 гектарта ургуулагдана. Тэрэнэй зарим хубинь үрэһэндэ хуряагдахаар үлөөгдэнхэй.

Ажахымнай дүрбэн отделениин гурбаниинь тэжээл үйлэдбэрилхэ, нэгэниинь элитнэ үрэһэ ургуулжа абаха гол шэглэлтэй. Нэгэдэхи отделени (эрхилэгшэнь Ч. И. Бардунаев) бүхыдөө тэжээл үйлэдбэрилгээр мэргэжэнхэй. Эдэнэртэ 1530 гектар сабшалан, 960 гектар тэжээлэй ургамалнууд даалгагданхай. Энэ отделенидэ үбһэн бэлэдхэгдэнэ, сенаж дарагдана, ногооной гурил гаргагдана.

Урда жэлнүүдэй ган гасуур сагай бэрхэшээлнүүдые хараада абан, энэ жэлдэ сабшалан, таряалангаа уһалха хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдаһан байна. Ажахымнай мүнөө үедэ 3300 гаран гектар уһалагдадаг сабшалантай, мянгаад гектар иимэ таряалантай, 1700 гаран гектар уһалагдадаг һайжаруулагдамал бэлшээритэй гэхэ гү, али бүхыдөө 6164 гектар уһалагдадаг газартай гэжэ тоотой. Уһалууриимнай ханаабуудай утань 150 километр болодог. Энэ жэлдэ 7 километр утатай ханааб татажа, уһалагдадаг сабшалангаа 400 гектараар үргэдхэһэн байнабди.

Сабшаламнай гол түлэб һубаг, ханаабаар ерэһэн уһые һула табижа ундалуулагдадаг. Таряалан уһалхада хэрэгтэй уһа сасадаг 17 агрегат, бүлүүр 4 станци бии. Эдэ бүгэдые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ гэжэ оролдогдоһон байна. Эндэ манай ахамад мелиоратор Нестер Георгиевич Богдановай, ажалай ба дайнай ветеран Георгий Степанович Козулинай, Петр Иннокентьевич Еремеевэй даадаг олон луговодуудай аша габьяа ехэ. Эдэнэрэй хүсэл оролдолгоор лэ энэ ган гасуур жэлдэ сабшалангай ургаса яһала һайн байба гээшэ.

Луговодуудай звенонуудые томодхожо, тусгаар ахалагша луговодтой болгоһомнай нилээд һайн үрэ дүн харуулаа. Жэшээнь, гурбадахи отделениин 7 луговодые П. И. Еремеев хүтэлбэрилдэг. Эдэнэрэй ажалые эмхидхэлсэһэнэй түлөө тэрээнэй салин дээрэ 15 процент нэмэжэ түлэгдэнэ. Эдэнэрэй хүсөөр сабшалангаа хоёр удаа, 1600 гектарыень гурбадахяа уһалжа үрдиһэн байнабди. 2200 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Хэды тиимэ байбашье зунай эхеэр хура бороо хомордожо, ороохо таряанай, кукуруза болон бусад ургамалнуудай гараса тон бирагүй. Уһалагдадаг газарта таригдаһан хартаабхын, свощой ургаса яһала һайн.

ИИМЭ байдалда ажахынгаа сабшалан, таряалан дээрэ ургаһан бүхы үбһэ ногоое, таримал ургамалнуудые саг соонь, эрхим шанартайгаар хуряажа абаад, һайнаар хадагалха, хоролтодо оруулхагүй гэжэ оролдожо байнабди. Тиихэдээ тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү онол арганууды үргэнөөр хэрэглэнэбди.

Нэн түрүүн үбһэ хуряалга тухай хэлэбэл, эндэ бүхыдөө үбһэшэдэй 5 звено ажаллана. Үбһэшэдэй хүдэлмэри бүхыдөө тооной оньһожоруулагданхай. Звено бүхэндэ тракторай косилканууд, тармуурнууд, баалай үбһэ суглуулха, һурилхэ машинанууд бии.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Цыдэн-Доржо Базарович Бадмацыреновэй даадаг звено үбһэ шэнэ аргаар хуряажа байна. Хатаагдаһан үбһэ рулон болгодог ПРП 1,6 түхэлэй хоёр машина абажа, тэрэниие түрүүшынхеэ хүдэлгэжэ байнабди. Эндэ дүршэл шадабари ехэтэй механизатор Ц-Д. Бадмацыренов эдэбхи хэшээлээ табижа байна. Мүнөө үедэ энэ звено 1100 центнер үбһэ иимэ рулон болгоод, эмэ хашарагуудай комплексын газаа һурилжэ байнхай.

Үбһэшэдэй звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи отделениин Василий Онгоевэй, Николай Жамбаловай звенонууд түрүүлжэ ябана. Эдэ звенонууд нёдондоной энэ үесынхиһөө 2—3 дахин ехэ үбһэ бэлэдхээд, түсэбтэ даабаряа хахадлаха ойртонхой.

Һүүлэй мэдээгээр ажахымнай бүхы дээрээ 10 мянга гаран центнер үбһэ бэлэдхээд байна. Энэмнай нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ болоно. Тиигэжэ энэ жэлдэ 28 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ аргатай болоод байнабди.

Мүнөө жэлдэ сенаж дараха хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Эндэ бүхыдөө гурбан звено ажаллана. Эдэнэрэй хүсөөр 5 мянга гаран тонно сенаж дарагдаад байна. Энээниие нёдондонойхитой сасуулбал, 1600 тонноор ехэ болоно. Сенаж дараха мүрысөөндэ Иннокентий Константинович Астраханцевай звено түрүүлжэ гаранхай. Эдэнэр 3300 гаран тонно сенаж даранхай. Тиигэжэ түсэбтэ даабариингаа хахадһаа үлүүень дүүргэнхэй.

Һайн шанартай сенаж дараха талаар манай ажахы баян дүршэл шадабаритай болонхой. Энэ жэлдэ гол түлэб сабшалангай ногоогоор сенаж дарагдана. Шэмэтэ энэ тэжээлые һайнаар хадагалхын тула тус бүрөө 500 тонно орохо шулуун траншейнүүд түхеэрэгдэнхэй. Иимэ траншейе нэгэ-хоёр үдэрэй туршада ногоогоор дүүргээд, һайса нягтаруулан дараһанай удаа пленкоор хушаад, дээрэнь 40 сантиметр зузаан хюрөөгэй хибэдэһэ дэбдидэг болообди. Энэ ушарта сенаж һайнаар хадагалагдажа, үлүү ехэ үрилтэдэ ородоггүй байна. Урдань плёнко дээрэ шорой хаяхада, тэрэниие үбэлдөө ебахань хүндэ хүшэр байдагһаа гадна, тэжээлтэй холилдожо, нилээд ехэ хубинь хаягдадаг байһан юм. Мүнөө тиимэ юумэн үзэгдэхэеэ болёо. Байгша ондо 8 мянган тонно сенаж дараха түсэбөө заабол дүүргэхэ байнабди. Бүхы сенаждаа химическэ зүйлнүүдые нэмэжэ, шэмэ шанарыень дээшэлүүлнэбди.

Ногооной гурил гаргаха, тэрээгээр брикет бэлдэхэ хэрэгтэ мүн лэ ехэ анхарал табигдана. Энэ хүдэлмэри хэхэ тусхай звено эмхидхэгдэжэ, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшөөр агроном Иван Иванович Плотников ажаллана. АВМ-1,5 агрегадай машинистээр Дымбрыл Дымбрылович Дабаев шэдабаритайгаар хүдэлнэ. Звеногой нэгэ механизатор КСК-100 комбайнаар шэниисэ тоһолиг редькэ хоёрые холижо тариһан ногоое сабшана. Бэшэниинь тэрэнэй гаргаһан ногоое автомашинаар зөөдэг. Юрэдөө энэ звенодо үлүү хүн байхагүй.

Звеногой гэшүүд сүүдхэдэ дунда зэргээр 7 тонно брикет гаргана. Бүхыдөө хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо 57 тонно ногооной гурил, 40 тонно гранула, мүн эды шэнээн брикет гаргаад байна. Сезон дотороо 500 тонно иимэ витаминтай тэжээл гаргаха түсэбөө бэелүүлхын түлөө звеногой гэшүүд үсэд шангаар оролдоно.

Агроном нүхэр Плотников энэ тэжээлэй шанарай түлөө онсо харюусадаг. Мүнөө дээрэ брикедүүдынь гурбадахи классай шанартай гэжэ сэгнэгдэнэ. Эндэһээ гаргагдаһан тэжээл харанхы склад соо хадагалагдана.

Эдэ бүгэдэһөө гадна 5400 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ. Эндэ Ивалга тосхоной, Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүд айхабтар ехэ туһа хүргөө гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Илангаяа Советскэ райпогой, Буряадай Хүдөө ажахын эрдэм шэнжэлэлгын институдай, мелиорациин ба уһанай ажахын эмхи зургаануудай, 1-дэхи ба 13-дахи ГПТУ-гай коллективүүд эмхитэйгээр, оролдосотойгоор ажаллажа, түсэбтэ даабаряа урагшатайгаар дүүргэһэн байна. Жэшээнь, ГПТУ-гай коллективүүд набшаһата тэжээл бэлдхэхэ газартаа майхан татаад, байраар байжа ажаллаа. Тиигэжэ тэдэнэр тус бүрэе 20 тонно набша намаа суглуулжа тушаагаа юм. Зүгөөр ЛВРЗ-гэй коллектив 120 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ, түсэбөө хахадлаашьегүй үлөө.

Энэ жэлдэ набшаһата тэжээлээ бүхыдэнь нэгэ газарта, минеральна үтэгжүүлгэ хадагалхаар түхеэрэгдэһэн шэнэ байра соо үлгэжэ хатаагаабди. Бүхы тэжээл шэгнэгдэжэ абтаһан байна.

ТЭЖЭЭЛ бэлдхэлгые түргэнөөр, һайн шанартайгаар ябуулха хэрэгтэ зохидоор тогтоогдоһон урмашуулгын, социалис мүрысөөнэй гурим, ажалай түлөөһэн ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор звеногой гэшүүн бүхэн долоон хоногой туршада 80 центнер үбһэ һайн шанартайгаар бэлдхэбэл, тэрэ звенодо 50 түхэриг шан гү, али нэгэ эрье хонин барюулагдана. Үбһэ хуряалгын дүнгөөр түсэбтэ даабаряа тогтоогдоһон болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэһэн звенодо барюулха гурбан шан (200,150, 100 түхэриг) тогтоогдонхой.

Сенаж даралга дээрэ долоон хоногой даабари һайн шанартайгаар дүүргэһэн звенодо мүн лэ 50 түхэриг гү, али нэгэ эрье хонин шан үгтэнэ. Сезон дотороо сенаж дараха даабаряа тогтоогдоһон болзорто, һайн шанартайгаар дараха технологи наринаар бэелүүлһэн звенодо 500 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха юм.

Ногооной витаминна гурил, гранула, брикет гаргаха долоон хоногой даабари һайнаар дүүргэһэн звенодо 50 түхэриг гү, али нэгэ эрье хонин шан үгтэдэг байна. Ногоон тэжээл эгээл ехээр зөөһэн автомашинын жолоошондо арбан хоног бүхэндэ — 10 түхэриг, сезоной дүнгөөр — 25 түхэриг үгтэхөөр хараалагданхай.

Эдэ бүгэдэһөө гадна тэжээл бэлдхэлгэдэ онсо шалгараһан механизаторнууд, жолоошод, хүдэлмэришэд Хүндэлэлэй грамотаар, 25 түхэриг мүнгөөр шагнагдажа, гэр бүлэдэнь баяр баясхалангай телеграмма эльгээгдэнэ. Тиихэдээ звеногой гэшүүд ханаабай, харгын захаархи, хонхор, намаг газарай ногоое хэр һайнаар сабшажа абанаб, ажалай журам ямар бэ гэжэ заабол харалсадаг байнабди.

Гадна тэжээл бэлдхэхэ даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга олгоһон отделениие эрхилэгшэд, агрономууд, тоо бүридхэгшэд, механигууд болон звеноо даагшад, мастер-наладчигууд, эдэ бэлдэгшэд мүн лэ мүнгэн шанда хүртэдэг байна.

БАЙГША ондо үбһэ ногооной ургаса харалсажа, һайн шанартай тэжээл бэлдхэһэн хүнүүдые урмашуулха хүсэлтэйгөөр хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэ хубилган тааруулһан байнабди. Тиихэдээ звено бүхэндэ даалгагдаһан сабшалан болон таряалангай ургаса, звеногой хүдэлмэрнин хэр зэргэ оньһожоруулагдаһаниинь хараада абтаһан байха юм. Жэшээнь, гар хэжүүраар сабшагдаһан, хуряахада хүндэ, муу газарһаа абтаһан үбһэнэй центнер бүхэнэй түлөө 2 түхэриг 67 мүнгэн түлэгдэнэ. Тиин гектарай 19 центнерһээ дээшэ ургасатай сабшалан дээрэһээ оньһон аргаар хуряагдажа абтаһан үбһэнэй центнер бүхэндэ 46,4 мүнгэн түлэгдэхөөр тогтоогдонхой. Мүн иимэрхүүгээр сенаж дарагшадай, ногооной гурил болон брикет гаргагшадай ажалай түлөөһэн тодорхойлогдоһон байха юм.

Эрхим һайн шанартай үбһэ, сенаж, силос бэлдхэгшэдэй ажалай түлөөһэн классайнь зэргээр 50—40—30 процент дээгүүр түлэгдэнэ. Ногооной гурилэй 1-дэхи классай түлөө — 80 процент, 2-дохи классай — 40, 3-дахи классай —40, 4-дэхи классай —25 процент нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ. Зүгөөр хүдэлмэришэн бүхэнэй нэмэлтэ түлөөһэн сезон дотор һарынь салинһаа дээшэ бэшэ байхаар тогтоогдонхой.

Тиихэтэй хамта шанар муутай тэжээл бэлдхэгшэдэй ажалай түлөөһэн 15 процентээр доошолуулагдахаар хараалагданхай.

Үбһэ хуряалгада, сенаж, силос даралгада, ногооной гурил гаргалгада хүдэлһэн, тэжээл бэлдхэхэ түсэбөө 90 процентһээ доошо бэшэ дүүргэһэн звеногой гэшүүн бүхэндэ түлбэригүйгөөр 10 центнер үбһэ нэмэлтэ түлөөһэн болгожо үгэхөөр шиидхэгдэнхэй.

Тэжээл бэлдхэхэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ, тэрээндэ һаад хүргэһэн дутагдалнуудые дары усадхаха зорилгоор ажахын ахамад мэргэжэлтэд звено бүхэндэ даалгагданхай. Тэдэнэрэй хүнгэн автомобильнуудта раци тодхогдожо, хэрэгтэй сагта ажахын директэй, диспетчертэй хөөрэлдэхэ, шухала мэдээсэл үгэхэ аргатай болонхой.

Энээнһээ гадна ажахыдамнай үглөөнэй 6-һаа һүниин 12 час хүрэтэр автомобильтэй тусгаар хүнүүд дежурлана. Эдэнэр үбһэ тэжээл хулууха, зүбшөөлгүйгөөр ногоо сабшаха ябадалтай тэмсэдэг байна.

Хэды тиимэ байбашье, манай хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон ушарна. Мүнөө үедэ тэжээлэй шанарые шалгаха хэрэгтэ һаад хүргэгдэнэ. Манай ОПХ-гай тэжээлэй шанарые Хүдөө ажахын эрдэм шэнжэлэлгын шэнэ институдай лаборатори шалгахаар тогтоогдонхой. Теэд энэ лаборатори хүдэлжэ захалаагүй. Тэжээлэй шанар тодорхойлдог Ивалгын республиканска агрохимлабораторидо шалгуулха гэхэдэ, тэдэнэр арсана. Энэ тэжээл бэлдхэгшэдэй хүдэлмэриие зүбөөр сэгнэхэ, ажалайнь түлөөһэ үгэхэ хэрэгтэ тодхор хүргэнэ бшуу. Энэ асуудалые республикын Хүдөө ажахын министерство түргэн зуура шиидхэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Хойто жэлнүүдтэ адууһа малаа шэмэтэ һайн тэжээлээр хүсэд хангадаг болохын тула мүнөөнһөө хэмжээ абажа захалха болонобди. Энэ жэлдэ үрһэгүй байһан дээрэһээ куузику, донник ногоо гэхэ мэтэ тэжээлэй ургамалнуудые таряагүйбди. Саашадаа эдэ ургамалнуудай үрэһэ өөһэдөө үйлэдбэрилдэг болохо, тусгаар мэргэжэлтэдые энэ хүдэлмэридэ табиха хэмжээнүүд абтажа байна.

Таряалангай ургаса хойшодоо дээшэлүүлхэ зорилгоор энэ жэлдэ сэбэр, һайн паар бэлдэгдэжэ байна. Эндэ паар хахалха, элдүүрилхэ, үтэгжүүлхэ К-700 түхэлэй трактортай тусгаар механизаторнууд табигдаа. Тиимэ тракторист бүхэндэ 200 гектар паар даалгагданхай. Паарай хэр һайнаар бэлдэгдэжэ байһыень мэргэжэлтэдһээ, механизаторнуудһаа бүридэһэн комисси һара бүхэндэ шалгажа байдаг болонхой. Энээнэй ашаар паар хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн шанартайгаар бэлдэгдэжэ байна.

Мүн урда жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ харалсажа, сабшалангаа намартаа һайнаар уһалха гэжэ бэлдэжэ байнабди.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар саашадаа нийтын болон эрхэтэдэй хубиин адууһа малые һайн шанартай тэжээлээр хангаха гэһэн КПСС-эй XXVI съездын эрилтэнүүд бодото дээрээ дүүргэгдэхэ гээшэ.

Л. БУРКОВ,
Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын директор.
Н. СОБОЛЕВ,
ОПХ-гай ахамад агроном.

Ажалай, дайнай ветеран коммунист, Ивалгын поселково Соведэй депутат Георгий Степанович Козулин туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда луговодоор хүдэлжэ. жэлһээ жэлдэ үбһэ ногооной үндэр ургаса туйлажа, магтаал хайрада хүртэнэ. Нёдондо намартаа зуун гектар сабшалангаа һайса уһалаа. Үнгэрһэн хабартаа даажа байдаг бүхы 274 гектар сабшалангаа үтэгжүүлһэн, гурба дахин ундалуулһан байна. Энэ сабшалан дээрэһээ хуряагдаһан ногоогоор сенаж дарагдана. Гектарай дунда зэргээр 100 центнер ногоон тэжээл абтаһан байна. Тэрээнтэй суг үшөө хоёр луговод ажалладаг. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр СССР-эй ВДНХ-гай Хүндэтэ Диплом олгогдоо.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ШЭНЭ АРГА ШЭЖЭТЭЙ

Ивалга тосхонһоо гараад, баруун хойшоо ябахатай сасуу харгын захаар томо томо бухалнууд, тэндэ ажаллажа байһан хүнүүд, трактор, машинанууд обёорогдобо. Иишэ дүтэлээд ерэн гэхэдэ, тэдэ обоохойнуудынай бухал бэшэ, харин үбһые тусхай машинаар оробожорхиһон рулонууд байшоо.

Энэ шэнэ аргаар һонирхожо, звеное даагшатай, үбһэшэдтэй хөөрэлдэжэ, хайшан гэжэ иимэ рулонуудай бэлдэгдэдэг байһантай танилсажа, манай фотокорреспондент С. Балдуев зурагуудые буулгаа.

Эгээн түрүүлэн тракторист, звеное даагша Цыден-Доржо Базарович Бадмацыреновтэй танилсая (дээрэһээ хоёрдохи зураг). Энэмнай хара багаһаа хойшо хуби заяагаа техникэтэй холбожо, түрэл ажахыдаа эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа ябана. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, республикын габьяата механизатор, ажахынгаа партиина комитедэй гэшүүн, арбаад үхибүүдэй эсэгэ байба.

—Одоол урдаа хараха хүмнай энэ,— гэжэ тус ажахын тэжээл үйлэдбэрилдэг отделениие эрхилэгшэ Черкал Иринчеевич Бардунаев тэрэниие магтажа оробо. — Энэ жэлдэ дүрбэн механизаторһаа бүридхэһэн звено Дээдэ-Ивалгын 400 гектар сабшалан тээшэ ханааб татажа байжа, тэрэниие уһалдаг болгоод, ургасыень гурба дахин дээшэлүүлээ. Мүнөө тэндэхи ногоогоор хоёр мянгаад тонно сенаж дараад, һүүлэй хэдэн үдэртэ иимэ рулонуудые гаргажа байна.

Юрэнхыдөө, Дээдэ Ивалгын сабшалан дээрэһээ мүнөө жэлдэ гектарай хорёод центнер үбһэн хуряагдаа. Эндэ механизатор Бадмацыреновэй, тэрэнэй звеногой аша габьяа ехэ. Тэрэ өөрөө сабшалангай хүрьһэ гүнзэгыгөөр соолохо тусхай агрегат ухаалан түхеэржэ, бүхы газараа элдүүрилһэн байна. Сабшалангаа минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулжа, хоёр удаа уһалуулһан жэшээтэй. Энэ хүдэлмэридэ звеногой гэшүүд Николай Гармажапов, Даба Раднаев, Сергей Нимаев гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна.

Эдэ бүгэдэ тухай механизаторнуудай үдын хоол барижа байха үедэ хөөрэлдэбэбди. Мүнөө эндэ хүдэлжэ байһан звенодонь арбан хүн ажаллана. Тогоошоноор звеное даагшын һамган Санжит Жамсарановна хүдэлнэ.

Уданшьегүй Цыден-Доржо Базаров Борис Лайдапович Эрдынеев хоёр ү рулон болгодог ПРП-1,6 машинануу МТЗ-80 трактортаа шагтагалжа, яар тайгаар ябашаба.

Тармагдажа, баал болгогдоһон үб энэ агрегат урдахи түмэр һабарнууда раа үргэжэ, налуу транспортероор ж дэ тараан үрэбхижэ абаад, ехэ бун соогоо монсогойлжо, дүрбэн центнер хэмжээндэ хүрэхэлөөрнь дохёо үгтэ тракторист тусхай түхеэрэлгээр рулон ооһороор уяад, хойшонь буулгажарх (дээрэхи зураг). Һайн ургасатай газа та агрегадай 5—6 минута ябуулагдал дал, рулон оройгдожо дүүрэшэнэ.

— Хура бороогой һаатуулаагүй үдэ тэ иимэ 80 рулон хүрэтэр гарганабди,— гэжэ Цыден-Доржо Базарович мэдүү бэ.

Хараһаар байтарнай ГАЗ автомаши нууд, ашаа тээдэг КУН-10 бии боло рулонуудые тээжэ оробо. Иимэ авто шинын кузов соо гурбан рулон а шамай багтаба (доодохи зураг).

— Нёдондо үбһөө 15—20 килогра май тюк болгон ябталаа һэмди, —г суута механизатор һанаандаа оруул —Тиихэдэмнай хүдэлмэришэд олон х рэгтэй бологшо һэн. Харин мүнөө и рулонуудые гаргахада зохид, ажал б гатай байна.

Рулонуудые тээһэн автомашинануу жолоошон эмэ хашарагуудай комплек сын газаа хүрэжэ, ашаагаа шэгнүүлэ тэрэнээ буулгажархина. Эндэнь баһа КУН-10 түхеэрэлгэтэй тракторист Ива Дондукович Нимаев рулонуудые үр жэ, һүри болгон табина. Асарһан үб ень комплексын цехэй начальник Мих ил Самбуевич Очиров тушаажа абана.

Сабшалан дээрэһээ рулонуудай су луулагдажа абаашагдаһанай һүүлээр тра торист гээгдэһэн үбһые тармажа, тарг дээрэ түмэрөөр хэгдэһэн ехэ аарба со суглуулна. Ашаанай дүүрэхэлээр тэр ниие рулонуудай сомогдожо байһан г зарта абаашажа, һүринүүдые оройлно.

—Энэ һүридэ 600 гаран центнер ү һэн оробо, — гэжэ М. Очиров хорё метр утатай сомоо тээшэ зааба. —һ риеэ һайнаар оройлоод, дээрэһээнь плен коор хушажархиха һанаатайбди.

Үбһые иигэжэ хадагалхада шэмэ, ш нарынь алдагдахагүй. зохид лэ байха х бэртэй. Теэд энэнээ үбэлдөө яажа аб ха, малдаа эдюулхэ болонот гэжэ асу хада, цехэй начальник иигэжэ харюуса

— Баһал КУН-10 машинаар рулон аб тажа, тэжээл хэршэдэг ИРТ түхеэра гээр жэжэлэгдээд, транспортёроор ма лай байра руу оруулагдаха юм. Мүнө иимэ түхеэрэлгэнүүдые бэлдэжэ дүү гэхэеэ байнабди.

Рулонуудые бэлдэхэ хүдэлмэри үргэ жэлһээр. Энэ шэнэ аргын бүлюу һай байһыень ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэр гэжэлтэд, үбһэшэд ойлгожо абанхай.

—Байгша ондо адагынь гурбан мян ган центнер үбһэн рулон болгон ябтала дахаар хараалагдана. —гэжэ ОПХ-гай ахамад агроном хэлэбэ. —Энэ арга хэ рэглэхэдэ үбһэ тэжээл үрилтэдэ оролдо гүй, һайн шанартайгаар хадагалагдажа, тэрэниие бэлдхэхэдэ гаргаша багатай.

Зүб даа. Үбһые юрын аргаар хуряахада хэды шэнээн үлүү гаргаша хэгдэнэб даа. Үбһөө бухаллаха, сомохо, тэрэнээ хо рёолхо, үбэлдөө зөөхэ хэрэгтэй болоно ха юм. Энэ ушарта хэды шэнээнинь гээгдэнэ хаб. Юрэдөө шэнэ аргын шэжэтэй байһаниинь элитэ.

Манай корр.

Энэ хуудаһые журналистнууд Б. ГЫЛЫКОВ, С. БАЛДУЕВ бэлдэбэ

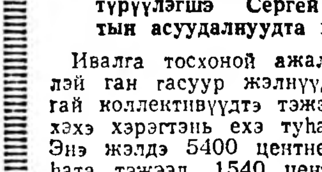

ОЛОНОЙ ОРОЛДОСО ХҮСЭТЭЙ

Туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ Ивалга тосхоной ажалшад, депутадууд ехэ туһа хүргэнэ. Энээн тухай Ивалгын поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Сергей Прокопьевич Денисенко манай корреспондентын асуудалнуудта харюусаба.

Ивалга тосхоной ажалшад һүүлэй ган гасуур жэлнүүдтэ ОПХ-гай коллективүүдтэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь ехэ туһа хүргэнэ. Энэ жэлдэ 5400 центнер набшаһата тэжээл, 1540 центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабаряа һаяхана дүүргээбди.

Эндэ Буряадай хүдөө ажахын эрдэм шэнжэлэлгын институдай (директорынь К. Л. Барьядаев), Советскэ райпогой (түрүүлэгшэнь М. Р. Филатов) коллективүүд эмхитэй һайнаар ажаллажа гараа. Жэшээнь, райпогой коллектив 100 центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабаритай байбал, тэрэнээ 150 центнертэ хүргэнхэй. Мүн агрохимлабораториин (даагшань С. А. Бекетов), кондитерска фабрикын (директорынь Г. А. Февралев), больницын (даагшань Л. П. Гомбоева) коллективүүд даабаряа үлүүлэн дүүргэнхэй.

Үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүнгэн автомобильтай, мотоциклтай айлнууд баһал эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээнь, автомобильтай пенсионер А. Н. Стрелков 6 центнер үбһэ бэлэдхэжэ тушаагаа.

Энээгээр туһаламжамнай хизаарлагдахагүй. Үшөө субботнигуудые, воскресннгүүдые эмхидхэжэ, 300 центнер халаахай суглуулжа, баглаа болгон хатаажа үгэхэ зорилго урдаа табяад байнабди.

Асуудал: Поссоведэй депутадууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэр зэргэ хабаадаанаб?

Харюу: Үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ звено бүхэндэ депутадуудай бүлэг, пост байгуулагданхай. Тэдэнэр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ гоһитойхон хубитаяа оруулна. Жэшээнь, манай депутат Георгий Степанович Козулин луговодоор, звеное даагшаар, үбһэшэнөөр хүдэлхэдөө ходо түрүү зэргэдэ ябана, бусадта ажалай жэшээ харуулна. Тэрэнэй харууһалдаг сабшалан дээрэһээ жэл бүри баян ургаса абтана.

Асуудал: Тосхоной айлнуудай хубидаа баридаг мал үбһэ тэжээлээр яажа хангагдаха болоноб?

Харюу: Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадаһан хүнүүд 10 процентыень хубаажа абаха юм. Мүн айлнуудта үбһэ сабшажа абаха газар заагдажа үгтэхэ байна. Тиихэдээ тэдэнэрэй тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаһаниинь хараада абтаха.

Таниие амараар хангахаб

ХАРЮУСАЛГАЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛЭН...

Манай «Нижнеангарсктрансстрой» трестын худэлмэришэдые хангаха управлениин коллектив арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, байгша оной даабари декабриин 25-да дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 620 мянган түхэригэй эд бараа, 90 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйл худалдаха гэһэн уялга абаа бэлэй. Энэ уялгаа бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө столово, магазин, баазануудай худэлмэрилэгшэд, хилээмэ бариhад, автомашинануудта ажал тээгшэд, буулгагшад хабаа шадалаа гамнангүйгөөр гаргаха болоно. Аша үрэтэй олон арганuудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, хамаг түбэрэлгэнүүдэз бүтээсэ ехээр хэрэглэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно.

Социалис мүрысөө зүбөөр, эрхэ дэлисэтэйгээр эмхидхэхэ гээшэ тон гүнзэгы удхатай. УРС-ын захиргаан, партийна, профсоюзай организацинууд мүрысөөнэй үүрэ нүлөөе саашадань улам дээшэлүүлхэ талаар эдэбхитэй ажал ябуулга хээ, хэнэб. Ажалшадые һайнаар хангажа, даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг столово, магазинуудай коллективүүд улам олошорно. Түрүү коллективүүдэй, худэлмэришэдэй нэрэ хүндэтэ улаан туг үргэгдэдэг байна юм. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной дунда тараагдана.

Барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын ОРС-ын коллектив Кичерэ, Шэнэ-Уоян, Янчукан поселогуудай худэлмэришэдые хангадаг. Һүүлэй мэдээгээр энэ гурбан посёлогто мянган хүн зон ажаһууна, ажаллана. Иимэ олон худэлмэришэдые эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлөөр дутамаггүйгөөр хангаха хэрэгтэ 572-дохи поездын ОРС-ын худэлмэрилэгшэд тон ехэ анхаралаа оролдолго гаргажа байдаг. Тиимэһээ дурдагдаһан гурбан поселогуудай столово, магазинуудые һайнаар худэлмэрилүүлхэ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө Кичерэһээ Уоян хүрэтэр түмэр харгы баригдажа байна. Энэ участок габшагай ажалай участок гээд тоосхогдонхой. Түмэр замай далан хэгшэд, рельс табигшад, тэрэнүүдые баригшад бодон дүн хамта хоёр мянга гаран худэлмэришэд энэ участок дээрэ хоёр-гурбан хабарай туршада ажаллана. Эдэнэйе халуун эдеэгээр таһалдагүй хангаха хэрэгтэй. Эрдэмгүйдэ түмэр харгын барилга һаатажа болохо. Эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые тээгшэлдаг автомашинанууд үдэр бүри барилгашадта ерэдэг байдаг.

Дээрэ нэрлэгдэһэн ОРС-ой коллектив партиин XXVI съездэдэ зорюулан абаһан уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлээ. «Партиин XXVI съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн үндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Иимэ үндэр нэрэ солодо хүртэһэн коллектив БАМ-ай барилгашадай эрилтые үшөөл һайнаар хангаха гэһэн эрмэлзэлтэйгээр жэлэй эхинһээ шанартайгаар ажаллажа байна.

Коммунист Г. И. Стельмашенкын хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай 20-дохи магазинай коллективэй ажал хэрэгые БАМ-ай барилгашад ехээр сэгнэдэг болонхой. Энэ магазинда ороһон хүн дуратай юумэеэ абаха аргатай байдаг. Магазинай худэлмэрилэгшэд зүбшэл заабари үгэжэ, таарахаар хубсаһа хунар, гутал шэлэжэ абаха хэрэгтэнь худэлмэришэдтэ туһалдаг. Тус магазинай коллектив һара,, квартал бүриингөө даабари үлүүлжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Хүндэлэлэй грамотануудаар олон удаа шагнагдаа. Эдэнэр байгша оной хоёрдохи кварталай даабариһаа гадуур 12 мянган түхэригэй эд бараа наймаалаад, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараба.

Амтатай хилээмэ барихын тула одоол бэлиг шадабари хэрэгтэй ааб даа. Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын хилээмэ баридаг заводой коллектив ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг мэргэжэлтэдээр олон юм. Тэдэнэр һайн шанартай хилээмэнэй зүйлнүүдые гаргахын түлөө ходол оролдодог. Тиимэһээл Северобайкальск городто ажаһуудаг БАМ-ай барилгашад, түмэр замшад хилээмэнэй шанарта гомдодоггүй.

«БАМ-ай барилгашадые эрхим һайнаар хангахые найдуулнабди» гэһэн уряа доро манай УРС-ын ОРС-нуудай, магазин, столовонуудай, баазануудай, пекарнинуудай коллективүүд бултадаа мүрысэжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана. 14 предприятиин, 23 бригадын коллективтэ «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ соло олгогдоһон байха юм. «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд заал һаа нэрэ зэргэдээ хүрэмөөр ажаллаха ёһотой юм. Эдэнэй урда шангахан эрилтэ табигдадаг. Тиимэшье байха ёһотой. Юуб гэхэдэ, бэшэ коллективүүд эдэнэй ажал хэрэгээр ходол һонирхожо байдаг шуу.

Бидэ столово, магазинуудай, баазануудай худэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгые анхаралһаа алдадаггүйбди. УРС-ын дэргэдэ коммунис ажалай 52 һургуули эмхидхэгдээ. Энэ һуралсалда 1.500 хүн хабаадажа, шадабари мэргэжэлээ, эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлнэ. Наймаалагшад, столовын худэлмэрилэгшэд ажалшадай асуудалда саг дары, зүбөөр харюусаха, тэдэнэй энэрхы дулаанаар угтажа, хэрэгтэй юумэеэ абахадань туһалалсаха эрхэтэй.

« Магазин, столово, хубсаһа угааха ба химическэ аргаар сэбэрлэхэ газарнуудта хүнүүд үдэр бүри ябадаг гээшэ. Тэдэ юу худалдан абажа шадахаб? Ямараар тэдэниие угтанэб? Ажаһуудалайнгаа элдэб янзын тухашаралгануудта хэды шэнээн сагаа тэдэ бараанаб? Эдэ асуудалнуудай ямараар шиидхэгдэдэг дээрэһээ ехэнхидээ хүнүүд манай худэлмэри тухай сэгнэлтэ үгэдэг байна ха юм», гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин XXVI съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ хэлээ һэн. Бидэ энэ сэсэн мэргэн үгэнүүдые харааадаа абажа, столово, магазинуудай худэлмэри улам һайжаруулха, худэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие ходол дээшэлүүлхэ гэжэ эрмэлзэнэбди. Тэрэгүйгөөр ямаршье амжалта туйлагдахагүй ха юм.

Манай УРС-ын коллектив дотор ажал хэрэгээ һайн мэдэдаг, үнэн сэхэ, ажалша түрүү хүнүүд олон. Үдэр хоногой ошохо тума түрүүшүүлэй тоо улам олошоржо байдаг. Байгша оной хоёрдохи кварталай дүн согсолон гаргахада, даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн коллективүүд олон байгаа. Тоннельнэ 18-дахи отрядай ОРС-ын коллектив Хойто-Муяын тоннель барижа байгаа олон мянган худэлмэришэдые һайнаар хангажа, даабаряа хододоо үлүүлнэ. Энэ коллектив КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой, арадай депутадуудай Хойто-Байгалай районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар, мүн лэ УРС-ын захиргаанай, партийна, профсоюзай организациин Улаан тугаар шагнагдаһан байха юм. Тус ОРС-ын коллектив тоннель баригшадые бүри һайнаар хангахабди гэжэ үгэеэ үгөө. 25 дахи, 19-дэхи, 14-дэхи магазинуудай, 20 дохи, 13-дахи, 5-дахи столовонуудай коллективүүд хоёрдохи кварталай даабари үлүүлжэ, Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа бэлэй.

Социалис мүрысөөнэй дүн саг дары согсолжо, түрүү һуури эзэлэгшэдые урмашуулжа, тэдэнэй нэрэ солые олоной дунда мэдээжэ болгохо гээшэ тон ехэ удха шанартай. Магазин болон столовонуудай баазануудай худэлмэрилэгшэд хаба шадалаа туршалсан мүрысэжэ, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулна, БАМ-ай барилгашадые бүри һайнаар хангаха гэжэ эрмэлзэнэ. Манай УРС-ын коллектив байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр КПСС-эй Буряадай обкомой, Министрнүүдэй Соведэй, облсовпрофой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа бэлэй. Хоёрдохи кварталай даабари мүн лэ амжалтатайгаар дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байха юм. Коллективнай харюусалгаяа улам дээшэлүүлхэ, ажал хэрэгтээ коммунис ёһоор хандаха гэжэ эрмэлзэнэ. Энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлжэ шаданашье. Олоной оролдожо, үнэн сэхээр ажаллаһан дээрэһээл байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабариһаа гадуур 1 миллион 685 мянган түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдаха даабари 220 мянган түхэригөөр үлүүлэгдээ.

БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хахад жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Эдеэ хоолой зүйлөөр, хубсаһа хунараар, эд бараагаар эдэниие дутамаггүйгөөр хангажа, гүрэнэй даабари, абаһан уялгаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь туһа нэмэриеэ оруулалсаха гээшэ — манай УРС-ын коллективэй нангин уялга мүн.

Г. СКРЯБИКОВ,
«Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын начальник.

Августын 16—СССР-эй Агаарай Флодой үдэр

ЭСЭГЭ ОРОНОЙМНАЙ ХҮСЭ ЕХЭТЭЙ ДАЛИНУУД

Арадай Комиссарнуудай Соведэй 1933 оной апрелиин 28-най тогтоолоор бүгэдэ арадай һайндэр —СССР-эй Агаарай Флодой үдэр тогтоогдоһон байна. Совет авиациин туйлалтануудые, авиационно промышленностиин эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, худэлмэрилэгшэдэй, ДОСААФ-ай гэшүүдэй заншалта энэ үдэр хадаа Эсэгэ оронойнгоо авиацие хүгжөөлгөөр КПСС-эй ЦК-гай, Совет правительствын, бүхы арадаймнай һуларшагүй анхарал оролдолгын толотомо гэршэ болоно. Тэрэнэй түүхэ, ёһо заншалнууд тухай, мүнөө үеын совет летчигууд тухай Советскэ Союзай Герой, авиациин маршал И. И. Пстыго ТАСС-ай корреспондентдэ хөөрэжэ үгэбэ.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө хамаг коммунистнуудай, бүхы совет арадай, арми болон флодой сэрэгшэдэй туйлай ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр тэмсэжэ байһан үедэ СССР-эй Агаарай Флодой заншалта үдэрые тэмдэглэлгэ тудаба гээшэ.

Совет Агаарай Флодые байгуулга ба хүгжөөлгэ Коммунис партимнай, Совет гүрэнние байгуулагша, вождь Владимир Ильич Ленинэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой юм. Соведүүдэй ороной Агаарай Флодые байгуулха талаар шиидхэбэри абахадаа тэрэ амгалан сагай үедэ гансахан транспорт ба харилсаа холбооной шухала хэрэгсэл бэшэ, мүн гүрэн түрэеэ хамгаалгада хүсэ ехэтэ зэбсэг гэжэ холо хараһан байха юм. Агууехэ Октябриин социалис революциин болоһоной , һүүлээр дары түргэн В. И. Ленинэй өөрынь үгэһэн заабаряар 1917 оной ноябриин 10-да 12 экипажһаа бүридэһэн совет түрүүшын отряд байгуулагдаа һэн. Совет түрүүшын авиаторнуудай тоодо революциин ба коммунизмын үг зорилгодо үнэн сэхэ хүнүүд—коммунистнууд байһан. Тэрэ үеын далита хүбүүдэймнай нэрэнүүд ороноймнай түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө бэшэгдэнхэй. Сэрэгэй 219 летчигууд Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, 16-ниинь—хоёр дахин, тиихэдэ И. Павлов, Е. Ухин ба тэдэнэй гурбан нүхэд — гурба дахин шагнагдаһан.

Граждан дайнай һүүлээр манай арад зон арадайнгаа ажахые һэргээн бодхоожо, шэнэдхэн хубилгажа эхилһэн ааб даа. Коммунис парти ба Совет правительство Зэбсэгтэ Хүсэнүүдээ, тэдэнэй таһаршагүй нэгэ хуби болохо Агаарай сэрэгэй хүсэнүүдые (ВВС) бэхижүүлгэдэ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг байһан. 1921 оной мартда зарлагдаһан РКП(б)-гэй X съезд дээрэ Агаарай Флодые саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд зүбшэн хэлсэгдэһэн, «Ажалша арад, агаарай флодой зэргэдэ жагсагты!» гэһэн партиин уряа хорёод онуудай залуушуулай дайшалхы хүсэл эрмэлзэл болоо һэн.

Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ ороноймнай авиационно промышленность шэнээр байгуулагдаа. 1931 ондо комсомол агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдые шефтээ абаһан гээшэ. Тиигэжэ гушаад онууд совет авиациин үзэгдөөгүй туйлалтануудай үе болоһон. М. Громовой, В. Чкаловай, В. Коккинакиин, В. Гризодубовагай ба бусадай нэрэнүүд манай авиациин түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдээ бэлэй.

Бодото ёһоороо арадай, манай Эхэ оронойэрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые, социализмые хамгаалгаар яаха аргагүй үнэн зүб дайн — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн совет арадай материальна ба оюун бодолой бүхы хүсэ шадалай айхабтар шанга шалгалта болоһон. 1418 үдэр ба һүниин туршада үргэлжэлһэн үсэд шанга, шуһата тулалдаан соогуур совет хүнүүд үзэгдөө дуулдаагүй ехэ бэрхэшээлнүүдые дабан, хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр манай үнэн зүб хэрэгэй илан мандалгын аша туһада ябажа гараа. Илалта туйлаабди. «Совет арад дайнай хатуу шэрүүн шалгалтые нэрэтэй түрэтэйгөөр тэсэн гараа. Манай гайхамшаг арад, баатар— арад алдар солоор магтуулагдаһан ленинскэ тугые, Агуу Октябриин тугые, социализмын тугые дэлхэй дээрэ үндэр дээрэ үргэн, дайнай жэлнүүдэй гал дүлэн соогуур абажа гараа!» — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев хэлэһэн байна.

Эхэ оронойнгоо түлөө дайн байлдаанда совет летчигууд үзэгдөөгүй ехэ баатаршалга, шэн зориг, сэрэгшын габьяа, дайшалхы шадабари харуулһан гээшэ. Совет авиациин түүхэдэ тэрэ баатаршалгыень харуулһан олон зуун хуудаһан бэшэгдэнхэй. Фашис булимтарагшадта эсэргүү агаарай тулалдаанда 500-һаа дээшэ совет бүргэдүүд «таран» гэдэг онол арга хэрэглэһэн, тиихэдэ капитан Н. Гастеллын хэһэн баатаршалгые 350 гаран экипаж дабтаһан байха юм. Захиралтаар бэшэ, харин өөрынгөө зүрхэнэй хүсэлөөр ба сэрэгшын арюун уялгаар хэгдэһэн шэн зоригто баатаршалга гэдэг одоол энэ ха юм.

Эхэ оромнай, түрэл партимнай сэрэгшэ-авиаторнуудай баатаршалгые үндэрөөр сэгнэһэн — тэдэнэрэй 200 мянгаһаа дээшэнь орден, медальнуудаар шагнагдаһан, 2420-донь Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Алдар сууда гараһан летчигууд, мүнөө авиациин маршал А. Покрышкин ба авиациин генерал-полковник И. Кожедуб гэгшэд энэ үндэр нэрэ зэргэдэ гурба дахин хүртөө гээшэ. СССР-эй орден, медальнуудаар авиационно 897 соединени ба частьнууд шагнагданхай.

Энэ ехэ дайнда илалта туйлаһанһаамнай хойшо үнгэрһэн гушан зургаан жэл соо түүхэдэ үзэгдөөгүй ажалай эдэбхи дэбжэлтэ туйлагдаа: ороноймнай экономикые һэргээн бодхоолго, шэнэ газар элдүүрилгэ, замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэ, нефть болон газай шэнэ хэбтэшэнүүдые элирүүлгэ, БАМ-ай барилга ба бусад үйлэ хэрэгүүд. Эдэ бүгэдэ хадаа Советскэ Союзай байгуулагдаһаар түрүүшын үдэрһөө табигдаһан эб найрамдалай түлөө тэмсэл һуларшагүйгөөр ябуулха ленинскэ политика бэелүүлгэтэй нэгэн доро туйлагдаһан байна.

Агаараймнай сэрэгэй хүсэнүүдэй хүгжэлтэдэ горитойхон алхамууд хэгдэнхэй.

Мүнөө үеын авиаци абяанһаа түргөөр ниидэдэг, хүсэ ехэтэ ракетнэ буу зэбсэгтэй самолёдуудаар, электронно элдэб техникэ ба хүтэлбэрилгын автомат системээр гүйсэд хангагданхай. Тэрэнэй дайшалхы гол хүсэн гэхэдэ, абяанһаа түргөөр ниидэдэг ракетоносецуудаар, ехэ ашаа даадаг ба холуур ниидэдэг бомбардировщигуудаар хангагдаһан соединени ба частьнууд болоно.

Манай авиаторнууд самолёт жолоодохо эрхим һайн дүршэлтэй, буу зэбсэгүүдые зүбөөр хэрэглэдэг, дайшалхы шэнэ онол арганuудые хэрэглэдэг тула дайсаниие илажа гарадаг байгаа гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүй дүршэл элирхэйлэн харуулна. Лётчигуудай дайшалхы түрүү онол арга һуралсалай талаар ниидэлгын үедэ туйлагдана. Гэбэшье бодото дайнай эрхэ байдалда дүтэрхыгөөр эмхидхэгдэһэн ниидэлгын тактическа ба авиационно һуралсалай үедэ эрхим һайн үрэ дүн туйлагдадаг гээшэ.

Совет арад мүнөө үеын айхабтар үнэтэй техникые авиаторнуудта найдан үгэнхэй. Тэрэниинь эрхим һайнаар мэдэхэ, гүйсэд дүүрэн хүсэн соонь ашагтайгаар хэрэглэхэ шухала. Гүрэн түрын удха шанартай тон шухала зорилгонуудай нэгэн юуб гэхэдэ, ниидэлгэдэ аюулгүй байдал хангалга болоно. Эндэ жэжэ божо юумэн гэжэ байха ёһогүй. Эндэ бүхы юумэн онсо шухала, илангаяа ниидэлгын албанай хуули ёһонуудые сахилга онсо шухала.

Коммунис партимнай, Совет правительство авиаторнуудай ажалые үндэрөөр сэгнэнэ. Авиационно олон түрүү командирнууд болон политическэ худэлмэрилэгшэд, лётчигууд, инженернууд ба технигүүд правительствын үндэр шагналнуудта хүртэнхэй. Олохон офицернууд «СССР-эй сэрэгэй габьяата лётчик», «СССР-эй сэрэгэй габьяата штурман» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Совет арадай өөрынгөө далита хамгаалагшадаар омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Эсэгэ ороноймнай Агаарай Флодые хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан амжалтанууд хадаа Коммунис партимнай саг үргэлжын анхарал оролдолгын, совет арадаймнай баатар ажалай үрэ дүн гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

Партиин XXVI съездын документнүүд соо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй зохёолнууд дотор манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ үгтэһэн үндэр сэгнэлтэ хадаа сэрэгшэд-авиаторнуудые дайшалхы ба политическэ һуралсалда, ниидэлгынгээ шадабариие улам нарижуулгада, хэзээдэ һэргэг ба дайшалхы бэлэн байлгада шэнэ амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ зоригжуулна. Ленинэй партида, өөрынгөө түрэл арадта хизааргүй үнэн сэхэ далита жагсаалай сэрэгүүд Варшавска Договорой гэшүүн-оронуудай арминуудтай хамта дайшалхы хани нүхэсэлөө улам үргэдхэн, эб найрамдал ба социализмын туйлалтануудые хёрхо нариинаар аршалан хамгаална.

Совет арадаймнай үнэн сэхэ хүбүүд — сэрэгшэ-авиаторнууд арми ба флодой бүхы сэрэгшэдтэл адли, партиин түрүүшын уряагаар, Эхэ оронойнгоо захиралтаар социалис Эсэгэ ороноо хамгаалгада орожо, өөрынгөө патриотическа ба интернациональна уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхээр бэлэн.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО МОСКОВСКО СЭРЭГЭЙ ОКРУГ. Совет агаарай флот баатарлиг зам гаталан гараа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ манай авиациин һүр хүсэн, совет летчигуудай эрэлхэг зориг, Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэхэ бэлэн байдагынь элитээр гэршэлэгдэһэн байна. Баатаршалга харуулһан хоёр зуу мянга гаран летчик орден, медальнуудаар шагнагдаһан, 2420 летчик Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ, тиихэдэ тэрэнэй 65-ниинь энэ нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн байна. А. И. Покрышкин, И. Н. Кожедуб гэгшэд гурба дахин иимэ үндэр нэрэ зэргэтэй болоһон.

Мүнөө манай летчигууд Эхэ оронойнгоо харуулда найдамтайгаар жагсана. Эрхим бэлэдхэлтэй тэдэнэр Эхэ оронойнгоо найдал харюулхаар, интернациональна уялгаа бүрин дүүргэхээр хэзээдэ бэлэн.

НАЙДАМТАЙ ХАРУУЛДА

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Ниидэлгэ тухай хөөрэлдөөн боложо байна. Зүүн гарһаа — сэрэгэй летчигууд капитан В. Высоцкий, ахалагша лейтенант А. Константинов, майор В. Жадэ, лейтенант С. Егоров. 2. Сэрэгэй самолёдууд агаарта.

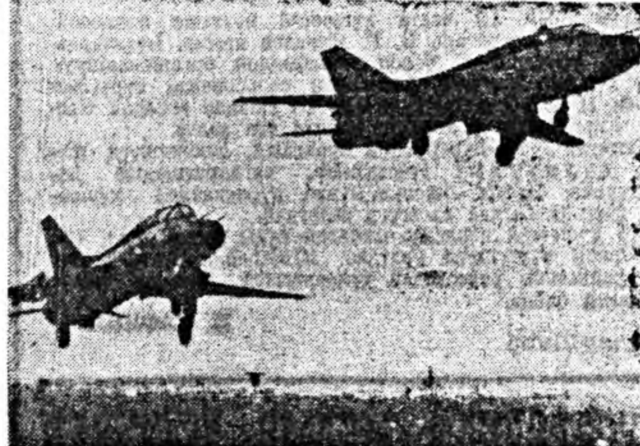

Толилогдоогүй бэшэгэй мүрөөр

ТҮЛБЭРИНЬ ОРУУЛАГДАХА

Захааминай районой Санагын совхозой зарим механизаторнууд, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ажахынгаа трактор, автомашинаар өөһэдтөө, түрэлхидтөө түлеэ, барилгын модо ойһоо асараад, совхозой кассада мүнгэ оруулнагүй гэһэн удхатай бэшэг манай газетын редакцида ороһон байгаа.

Тэрэ бэшэг соо заагдаһан баримтануудые редакциин харюусалгата худэлмэрилэгшэ шалгаа. Тэндэ хэлэгдэһэн ушарнууд тус ажахыда үзэгдэдэг байгаа. Хэнэй газаа хэды шэнээн түлеэн, барилгын модон асарагдааб гэжэ намар болотор шалгагдаха, ажахын транспорт хэрэглэһэнэй түлбэринь абтаха гэжэ Санагын совхозой хүтэлбэрилэгшэд газетын редакциие найдуулба.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

МОНГОЛОЙ БОТАНИГУУДТА

УЛААН-БААТАР. Губида ургадаг аша туһатай ургамалнуудые тарин ургуулха туршалгын шэнэ станци БНМАУ-эй Наукануудай академиин Ботаникын эрдэм шэнжэлгын институдай дэргэдэ эмхидхэхэ гэжэ шиидхэгдээ. Тус станци Баян-Хонгорой аймагта байрлаха. Эм домдо хэрэглэгдэдэг ба техническэ удха шанартай хоморой ургамалнуудые шэнэ уларилда дадхаан ургуулха талаар эрдэмтэдэй коллектив худэлхэ байна. Советскэ Союзда болон бусад социалис оронуудта энэ талаар бии болоһон дүй дүршэлые хэрэглэхэ юм.

ҮЗЭГ БЭШЭГ МЭДЭХЭГҮЙ ЯБАДАЛЫЕ УСАДХАЛГЫН АМЖАЛТАНУУД

ВЬЕНТЬЯН. Лаосой Арадай-Демократическа Республикын арбан гурбан провинциин долоондонь үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал дүүрэн усадхагдаа гэжэ ЛНДР-эй гэгээрэл, спорт болон шажангай талаар министр Фуми Вонгвичит мэдүүлээ.

ЛНДР-эй байгуулагдаһан тухай соносхогдоһоной һүүлээр Лаосой Арадай-Революционно парти эхин, дунда болон дээдэ һургуулинуудай эшэ үндэһэ байгуулха, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха гэһэн зорилго табиһан байгаа. Гүрэнэй эмхинүүдэй худэлмэрилэгшэдэй болон олониитын хабаадалгатайгаар ехэ ажал ябуулагдажа, табиһан зорилгонууд гол түлэб бэелүүлэгдэжэ байна.

Колониальна дарлалтын урда тээ энэ оронд дээдэ нэгэшье һургуули угы байһан һаа, мүнөө багшын, медицинскэ, хэлхээ холбооной институдууд худэлнэ.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха талаар ехэ ажал ябуулагдана. Мүнөө орон дотор 350 мянган хүн һурана.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

Гадаадын хэблэлэй мэдээс элнүүд

Нейтронно зэбсэг олоор бүтээхэ тухай США-гай президент Рейганэй шиидхэбэритэй дашарамдуулан ТАСС-ай тунхаглаһан мэдүүлгые гадаадын хэблэл ехэ удха шанартайда тоолоно. Газетэнүүд энэ мэдүүлгые тунхаглаха зуураа, ингэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ гэбэл: өөрымнай «дотоодын хэрэг» гэжэ нэрлэһэн США-гай шиидхэбэри бусад түбинүүдэй олон миллион хүнүүдтэ үхэл хосорол тохёолдуулжа, дэлхэйн ядерна дайнай эхин боложо магад. Тэрэнэй гал түймэр Холбоото Штадуудыешье шатаажа болохо. Нейтронно зэбсэг бүтээлгэһээ али али талын арсаха тухай үгэеэ ойлголсохые нэгэнтэ бэшэ дурадхаһан Советскэ Союз тиимэ шиидхэбэри туйлахын түлөө тэмсэһээр. Энэнь амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ зорилгодо, бүхы гүрэнүүдэй ба арадуудай аша туһада бүри харюусаха һэн гээд тоолоно. Гэхэ зуура оршон байдалые СССР зохистойгоор сэгнэхэ, өөрынгөө аюулгүй байдал, ханинар болон союзнигуудайнгаа аюулгүй байдал хангахын тула шухала хэмжээнүүдые абаха байха гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

БЕРЛИН. Нейтронно зэбсэг тушаа СССР-эй баримталдаг хараа бодолые «Нойсе Дойчланд» (ГДР) шэнжэлэн тайлбарилхадаа, социалис оронуудай дурадхаһан, ядерна нейтронно зэбсэг бүтээлгые, сугларуулга, тараан тодхолго ба хэрэглэлгые хорихо тухай уласхоорондын конвенциин проектдэ эли тодо, сэхэ харюу Советскэ Союз хүлеэнэ. Энэ конвенци бүхы оронуудай ба арадуудай аша туһада хүсэд, бүрин харюусаха байна гэжэ бэшэнэ.

ПАРИЖ. Вашингтон Баруун Европын оронуудта нейтронно зэбсэг тараан тодхохоор түсэблэхэдөө, өөрынгөө оронние ядерна тулалдаанай зоноһоо гадуур байлгаха, энэ аюулые бусадта амасуулха һанаатай. Тиимэһээ, Европо хадаа Рейганэй захиргаанай хараалан бэелүүлжэ байгаа зүришэлдөөн хёмороонной политикын хохидол хойшолонгуудта дайрагдаха болоно, —гэжэ Франциин «Юманите» тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН. Нейтронно бомбо тухай Вашингтоной шиидхэбэрие Баруун Европодо ямараар угтааб гэһэн корреспонденци доторoo Лондоной «Таймс» ингэжэ бэшэнэ: зүүн ба баруун оронуудай зүгһөө шахардуу байдал һуларуулгын асуудалда хандасын талаар Америкын ба Европын хоорондохи һанал бодолой алгасал улам ехэ боложо байнхай.

БОНН. Нейтронно зэбсэг олоор бүтээн гаргажа эхилхэ гэһэн США-гай захиргаанай шиидхэбэрие буруушааһан мэдүүлгэнүүд ФРГ-дэ замханагүй. Сагаан байшангай энэ шиидхэбэрие Баруун Германиин мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, СДПГ-һээ бундестагай депутат Эгон Бар эрид шангаар шүүмжэлбэ.

* * *

ГАВАНА. Юрын хүн зондо эсэргүүгээр американ химическэ зэбсэгые Сальвадорой хунтын хэрэглэжэ байһыень Кубын «Гранма» эрид шууд буруушаана. Ядерна, химическэ ба бактериологическа зэбсэгүүдые хэрэглэлгэ американ империализмын юрэнхы гуриим болонхой гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

БҮХЫ ДЭЛХЭЙ БУРУУШААНА

ПРАГА. Нейтронно буу зэбсэг дүүрэн хэмжээгээр үйлэдбэрилжэ эхилхэ тухай США-гай президент Р. Рейганэй шиидхэбэрие Чехословакиин ажалшад ехээр дураа гутан угтаба гээд ЧССР-эй Профсоюзуудай Центральна Соведэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Чехословакиин профсоюзуудай бүхы гэшүүдэй үмэнэһөө Центральна Совет түби дэлхэйн эб найрамдалые хүсэдэг олон миллион хүнүүдэй буруушаалгануудта нэгэдэнэ, амгалан байдалда шэнэ ехэ аюул тохёолдуулха ба дайнай аюулые шангадхаха гэһэн удхатай американ засаг захиргаанай убай һэнгэргүй алхамые эрид шангаар буруушаана.

БЕРЛИН. США-гай ээрхэг түрнмхэй империалис политикын нэгэ хуби болохо энэ шиидхэбэри тушаа гүнзэгыгөөр дураа гутажа байһанаа мэдүүлнэбди, гээд Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Дэлхэйн эхэнэрнүүд энэ хэтэрхы муухай буу зэбсэг буруушааһан ябуулгануудаа эдэбхижүүлхэ, США-да энэ шиидхэбэреэ болиулха эрилтэ табиха ба ядерна буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые зогсоохо тухай хэлсээнүүдые эхилэлгые туйлаха зэргэтэй гээд документ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ДЕЛИ. США-гай президент Р. Рейганэй шиидхэбэри хадаа бүгэдэ ниитын ядерна түймэрэй хоншолон татажа боломоор гэмтэ ябуулга болоно, — гэжэ Индиин Компартиин Национальна Соведэй секретарь Н. К. Кришнанай мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. — Р. Рейганэй правительство ядерна буу зэбсэгээр занажа, айлгаха бодолгүй политика ябуулха талаар үшөө нэгэ алхам хэбэ.

ФРАНЦУЗ ЖУРНАЛИСТДА—ШАН

ПАРИЖ. Францида байдаг СССР-эй посольстводо «Юманите» газетын худэлмэрилэгшэ, мэдээжэ француз журналист Пьер Дюранда В. В. Воровскиин нэрэмжэтэ шан барюулгын ёһолол болобо. Арадуудай хоорондохи хани барисаа ба харилсаа холбоо бэхижүүлгые идхан дэлгэрүүлдэг бүлэг статьянуудай түлөө 1980 ондо энэ шагнал тэрээндэ олгогдоһон байна.

П. Дюран эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ дайшалхы гууриһаа зорюулһан байна. Тэрэ эсэргүүсэл өөрынгөө хубитые оруулһан, харин амгалан сагта түрүү үзэлтэй ниитын ажал ябуулагшын хараа бодолдо үнэн сэхэ үлэхэ зуураа фашизмые һэргээхэгүйн түлөө, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр. Интернационализмын суртал бодолнуудые хүгжөөлгэдэ, француз олониитые Советскэ Союзтай танилсуулха ба хоёр оронной арадуудай хоорондохи үгээ ойлголсолгые бэхижүүлхэ хэрэгтэ П. Дюран зохёол бүтээлнүүдээрээ туһа нэмэри хэдэг юм.

П. Дюран шагнал абаха зуураа В. В. Воровскиин нэрэмжэтэ шан тэрээндэ олгоһоной түлөө баяр хүргөө. Энэ шан хадаа ФКП-гэй Центральна орган — «Юманите» газетын худэлмэрилэгшэдэй, бүхы журналистнууд - коммунистнуудай ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэһэн ушар болоно гэжэ тоолоноб гээд тэрэ мэдүүлээ. Коммунис үндэр ехэ зорилгонуудта, эб найрамдалай түлөө, амгалан ёһоор зэргэ оршолгын, хүниие мүлжэлгые усадхахын, социализмын түлөө тэмсэлдэ ажал хэрэгээрээ урдынхидал мэтэ үнэн сэхээр ерээдүйдэшье алба хэхэб, — гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

БЭЕЭ ДААҺАН БАЙДАЛАЙ ҮДЭР

ДЕЛИ. Бэеэ дааһан байдалтай болоһоной ойн үдэрые Инди августын 15-да тэмдэглээ. Энэ үдэр, 34 жэлэй урда тээ сүлөөтэ оронной гурбан үнгэтэ туг Делиин Улаан форт дээрэ үргэгдэн намилзаһан юм.

680 миллион зонтой Индиин Республика бэеэ дааһан байдалтай болоһоор экономикын, социальна ажабайдалай, эрдэм болон соёлой талаар ехэ зам гаталан ерээ. Мүнөө промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээнэй талаар дэлхэйн индустриальна хүгжэнги түрүүшын арбан оронной тоодо ороно.

Инди дэлхэй дээрэ ехэ хүндэтэй болонхой. Бэеэ дааһан Индиин түүхэ, тэрэнэй тогтонижолго, политическэ ба экономическа бэеэ дааһан байдалай бэхижэлгэ Советскэ Союзтай хани барисаан ба харилсаа холбооной хүгжэлтэтэй нягта холбоотой.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ЭХЭ ОРОНДОО ДУРАТАЙГААР...

Республикадамнай оборонно-спортивна шэглэлээр оройдоол нэгэ лагерь хүдэлдэг. Тодорхойлбол, Загарайда дүтэхэнэ түбхинэһэн «Рассвет» лагериин гурбадахи ээлжээндэ амарагшад юрын пионерскэ отрядуудаар хубаардаг бэшэ, харин взвод болон ротонуудые бүридхэжэ, ашатай туһатай һуралсал гарадаг, жагсаалда алхалжа һурахаһаа эхилээд, техническэ эрдэм мэдэсэеэ гүнзэгырүүлдэг. Энэ халаанай эхилхын урда тээ бэлэдхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Нэн түрүүн лагериин гадаада түхэлынь хубилгагдаа, шэмэглэн гоёолрын, харуулан ойлгуулгын зүйлнүүд һэлгэгдээ. Республикын Гэгээрэлэй министерствын, ВЛКСМ-эй обкомой, облсовпрофой, ДОСААФ-ай, эдир технигүүдэй станциин түлөөлэгшэд эндэ хүдэлхөөр уригданхай.

— Үхибүүдые патриотическа мэдэрэлтэйгээр, Эхэ ороноо хэзээдэшье хамгаалхаар бэлэн байхаар хүмүүжүүлхэ гэээшэ тон шухала гэээшэ. Эгээл иимэ зорилготойгоор, мүн ерээдүйнгөө мэргэжэлые, саашанхи харгы замаа шэлэхэдэнь туһалхаар оролдолго гаргагдана, — гэжэ лагериин начальник, запасай подполковник П. К. Тарабукин хөөрэнэ.

—Энэ бодолһоонь уламжалан хэлэбэл, үзэл сурталай-политическэ болон ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлгын асуудалнууд мүн лэ гол хараада абтанхай. Ургажа ябаа үетэнэй бэе махабадаа бухэжүүлхэ, элүүр энхэ байхынь тула спорт ба физкультураар бэеэ һорихо хэрэгтэй гэжэ ойлгуулха гэээшэ хүмүүжүүлэгшэдэй, тренернүүдэй уялга мүн.

Мэргэн буудалгын, парашютна, радиогой, телеаппаратурын хэрэгсэлнүүдые ба автомобиль, мотоциклнуудай байгуулгые шудалалгын, суднануудай, ракетэнүүдэй модельнүүдые бүтээлгын кружогууд хүдэлдэг. Кружогуудай хэшээлнүүдэй үнгэргэгдэдэг таһалгануудта орожо харахада, элдэб түхеэрэлгэнүүд дууһан бэлдэгдэнхэй, байра байрадаа табяатай. Ракетэнүүдэй модельнүүдые бүтээлгын таһалгада ороходомнай, эдир технигүүдэй станциин методист В. Д. Медведев хэшээл үнгэргэжэ байба. 7-дохи взводойхид урматай, хухюутэй. Ээлжээтэ ракетэеэ агаарта дэгдүүлжэ, туршалга хэхэнь ха юм.

— Зай, хэмнай ракетэеэ дэгдээхэ найдалда хүртэхэ байнаб? — гэжэ хүтэлбэрилэгшэнь асууба.

— Олег! Псашков Олегтэ найдая, — гэлдэжэ, үхибүүд нэгэн доро дарья табилдана.

Булта һубарилдан гараад, зүлгэ ногоохон нугада ошожо, ракетэеэ огторгойн уудам уруу табиба. Нюдэнэй үзүүрэй арай хүрэмэ үндэртэ дэгдэжэ гараһанай удаа тэрэнь хүнгэн һэбшээндэ үлеэлгэн һөөргөө аргааханаар бууна. Шобхо үзүүртэнь бүхэлэгдэһэн сагаахан парашют саг дары нээгдэжэ, ракетын буудалые аалидхаба бшуу. Иигэжэ спортивна мүрысөөндэ бэлэдхэл ябуулагдана гэээшэ.

Иимэ һайхан үзэгдэлые хужарлан хаража байхадамнай, тээ саана сэрэгэй дуунууд зэдэлжэ, һүр жабхаланта хүгжэм наяршаба. Ушарынь хадаа хүгжэмэй кружогойхид дайнай ветерануудтай уулзалгада бэлдэжэ байгаа бшуу. Ветерануудһаа гадна Улаан-Үдын гарнизоной сэрэгшэд — дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй отличнигууд энэ һонирхолтой уулзалгада хабаадалсаха юм. Сэрэг дайнда ябажа, сүлөөтэ байдал шэрээлсэһэн хүнүүдэй урда бэеэ саб гэмээр лэ харуулха хэрэгтэй. Урматай халаан ургажа ябана гэжэ баясаг лэ!

Ханын һонинууд олоной һонорто үлгэгдэнхэй. «Эдир патриот», «Сахилгаан», «Дайшалхы хуудаһанууд» соо һоо лагериин ажабайдал тухай дүүрэнээр мэдэжэ абамаар. Үглөөдэр 50 хүн Хуушан-Хүрбын туршалгын ажахы ошожо, овощ харууһалха хүдэлмэридэ туһа хүргэхэнь. Хүмүүжүүлэгшэд С. Д. Панькова, И. С. Петренко, Ю. Б. Бордонов гэгшэд ажалай десантын эрхимээр үнгэргэгдэхын тула хоорондоо хөөрэлдэнэ, эмхидхэлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Үшөө нэгэ анхармаар ушар гэхэдэ, эдиршүүл парашютна станцида экскурсяар ошоһон юм. Ехэ һонирхогдоо даа. 6-дахи интернат һургуулида һурадаг Алексей Кузнецов заатагүй парашютист болохоб гэһэн хүсэлэнтэйгөөр энэ экскурсиһаа бусаа.

Лагериие хүтэлбэрилэгшэдтэ һүүлшын асуудал табибабди.

— Энэ халаанда амарха үхибүүд уридшалан шэлэгдэн абтадаг гү?

— Үгы даа. Республикын Гэгээрэлэй министерствын, ВЛКСМ-эй обкомой түлөөлэгшэд путёвконуудые тараадаг. Үхибүүн бүхэн Эхэ ороноо хамгаалхаар нангин уялгаяа бага балаһаа гүнзэгыгөөр мэдэрхэ зэргэтэй,— гэжэ П. К. Тарабукин түгэсхэлэй тобшолол хээ һэн.

Эгээл иигэжэ хэлэхэдэнь, тээ саана тодхогдоһон стендэдэ анхарбабди. «В. И. Ленинэй сэрэгэй захяа заабаринууд» гэһэн тодо гаршаг доро агуу вождиин хэлэһэн сэсэн мэргэн үгүүлэлнүүд бэшэгдэнхэй. Ерээдүймнай амгалан байдал, эб найрамдал хадаа мүнөөдэрэй халаание революционно, дайшалхы, ажалай ёһо заншалнууд дээрэ хүмүүжүүлгэһээ эхитэй. Энэ зорилго «Рассвет» лагерьта бүримүһэн бэелүүлэгдэнэ.

Г. ДАШЕЕВА.

Загарайн район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын Дээдэ-Онгостойн уудамда амаржа байһан пионернүүдэй лагериин багашуул һонирхолтой наадана үедэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

НАНГИН ГАЗАРНУУДААР

Үйлэдбэриин практика. Энэ манай һурагшадай ажабайдалда эгээл һонирхолтой ушарал болоно. Эндэһээ һурагшад ерээдүйдэ шэлэхэ мэргэжэлээ оложо абана, шэнэ коллективтэй танилсана гэээшэ.

— Бидэнэр, багшанар, һурагшадаа абажа, Ульяновск хотын автомобильна заводто ошожо, үйлэдбэриин практика гараха болоһондоо ехээр баярлаа һэмди. Иигэжэ үйлэдбэритэй сэхэ танилсаха хэрэгтэ хүдөөгэй залуушуулда техническэ мэргэжэл олгодог училищиин хүтэлбэрилэгшэд ехэ туһаламжа үзүүлээ, —гэжэ Хориин дунда һургуулиин багша, үйлэдбэриин практика хүтэлбэрилһэн нүхэр Дугарова хөөрэнэ.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ автозавод хадаа Волго мүрэнэй эрьедэхи завод-гигант болоно. Мүнөө заводой хашаа сооһоо «УАЗ-469», «УАЗ-452» түхэлэй хүнгэн машинанууд гарадаг гэээшэ. Эдэ машинанууд манай республикын ажахы, предприяти бүхэндэ олон ха юм.

Һурагшад эндэ заводой гол конвейер дээрэ хүдэлхэдөө, һонирхолтой олон зүйлнүүдые мэдэжэ абаһан, өөһэдөө машина суглуулалсаһан байха юм. Һурагшад Ович, Рожков, Ледоев, Жамбалов, Цыренжапов, Жэрнов, Беликов, Банзаракцаев, Краснопеев, Намжилов болон бусад заводто хүдэлмэри хэхэдээ аргагүй шадамар бэрхэнүүд байба.

Эдэнэр сүлөө сагай гарахатай сасуу В. И. Ленинэй түрэһэн хототой һайнаар танилсахые оролдодог байгаа. Түрүүшын үдэр эдэнэр Ленинэй мемориал, музей орожо хараһан, Ленин багшын бага балшар наһаяа эндэ үнгэргэһэн нангин газарнуудтай ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр танилсаһан байна.

Ж. БАДМАЕВ.

БАГШЫН МҮНХЭ ДУРАСХААЛДА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаһан нютагаархинайнгаа дурасхаалда Хонхоло тосхонойхид хүшөө бодхооһон юм. Иигэжэ «Искра» колхозой газар дээрэ түрүүшын хүшөө мүндэлһэн байна. Харин мүнөө хоёрдохи хүшөөнь Владимир Ильич Ленинда табигдаба.

Мүнөөдэрэй 10 часта хүшөөгэй нээлтые колхозой партбюрогой секретарь В. Г. Яковлев нээгээ. Һүүлээрнь ажахын профсоюзай болон комсомолой организацинуудые хүтэлбэрилэгшэд, Хонхолын сельсоведэй түрүүлэгшэ Ф. Я. Варфоломеев, дайнай ба ажалай ветеран Нестор Кириллович Трофимов гэгшэд үгэ хэлээ.

Нютагай дунда һургуулиин һурагшад, пионернүүд шүлэг, дуунуудые гүйсэдхэжэ, суглараагшадые һонирхуулаа. Багша Ленинэй мүнхэ дурасхаалай хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүд табигдаа.

Түс хүшөөгэй нээлтэдэ нютагай бүхы ветеранууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл уригдаа, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой, райсоведэй түлөөлэгшэд мүн лэ хабаадалсаһан байна.

В. САФИНА.

Мухар-Шэбэр.

ХҮҮГЭД ХУХЮУТЭЙ

Баргажанай-Адаг тосхондо 4 томо предприяти хүдэлдэг. Хүдэлмэришэдэй һуудал байдалые һайжаруулха хэрэгтэ горитой анхарал эндэ хандуулагдадаг. Жэшээлхэдэ, Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд гэр байраар хангагдахаһаа гадна, үхибүүдынь ясли, саадуудта ябадаг юм.

Леспромхозой мэдэлэй «Солнышко», «Ёлочка» гэһэн, мүн загаһанай комбинадай мэдэлэй ба «Теремок» гэһэн 4 ясли-садуудта 700 гаран үхибүүн ябана. Мүнөө 80 үхибүүн түрэл болоһон саадтаяа хахасажа, һургуулиин богоһо алхахань гэээшэ.

Гэхэ зуура, хүүгэдые хүмүүжүүлдэг эмхи зургаануудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ «Ёлочка», (даагшань Л. П. Хизовет). «Теремок» (даагшань В. П. Залуцкая) саадуудай коллективүүд шалгаран гараа.

С. ЭРДЫНЕЕВ.

ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛЫЕ УГТУУЛАН

«Эрдэмэй шэдитэ дүлэн носог лэ!» гэһэн выставкэ хүүгэдэй республиканска библиотекын уншалгын залые шэмэглэнэ. Һуралсалай жэлые угтуулан эндэхи хүдэлмэрилэгшэд бусадшье хэмжээ ябуулгануудые олоор үнгэргөө. Жэшээлхэдэ, мэргэжэлээ дээшэлүүлхээр Улаан-Үдэ ерэһэн багшанарта шэнэ методическа литература тухай, һургуулинуудта библиотечнэ хэшээлнүүдые үнгэргэхэ тухай хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

Һуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилээд библиотекарьнууд һургуулиин программа үзэхэдэ туһаламжа болохоор хүдэлмэри ябуулдаг. Һурагшад багшанартаяа сүг класс классаараа библиотекэдэ ерэжэ, һуралсалдаа хэрэгтэй номууд тухай мэдэжэ абадаг. Жэшээлхэдэ, СССР-эй ба үни урда үе сагай түүхэ шудалхадаа, научно-уран зохёолой ямар литература хэрэглэжэ боломоор гэээшэб гэжэ ахалагша библиотекарь В. Н. Сидорова хөөрэжэ үгэхэ юм.

Библиотекын нүгөөдэ таһагта «Һургуулиин түрүүшын хонхо», «Үхибүүдэйнгээ 1-дэхи класста орохо һаань» гэһэн номуудай выставкэ бэлдэгдэнхэй. Таһагые даагша В. С. Шишкина «Табан» дээрэ һурахын түлөө номуудые уншаха хэрэгтэй» гэһэн выставкые тайлбарилан хөөрэжэ үгэнэ.

Эгээл энэ үедэ хүдөө нютагуудһаа ерэһэн библиотекарьнууд һуралсал гаража байба. Эдэнэр нютаг нютагтаа бусахадаа, түрүүшын хонходо зорюулһан хэмжээ ябуулга мүн лэ үнгэргэхэнь дамжаггүй.

Г. ТУРТУЕВА.

ХУРА БОРОО

Август — хура бороогоор элбэг һара юм. Байгша ондо энэ һарамнай хуушан заншалаа алдаагүй, уһаар ехэ аадартай байба. Һарын түрүүшын хахадай туршада дунда зэргээр 150—200 миллиметр хура бороо республика дотор оробо.

Жэмэсэй, огородой ургасын эдеэшэдэг энэ һарада һэрюун, аадар бороотой үдэрнүүд үзэгдэһэн байна. Илангаяа августын 8—10, 12—13-най үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй гэхээр дунда зэргээр 30—50 миллиметр тухай хура бороо орожо үнгэрөө. хэдэн жэлэй туршада хура бороо ороогүй гандангы, хуурай байһан нютагуудта — Улаан-Үдын, Хоринн, Хэжэнгын, Сэлэнгын районуудта августын 12—13-най үдэрнүүдтэ 20-һоо 35 миллиметр хүрэтэр хура бороо оробо. Тиихэдэ Сүхэ голые, Сэлэнгэ мүрэнние үгсэжэ хура бороо ехээр орожо, уһа голнууд үерлэжэ захалаа. Мүнөө Сүхэ голой уһан 100 — 150 сантиметрээр нэмэжэ, наотар газарай зарим сабшалан, бэлшээри уһанда абтаһан байна. Эдэ үдэрнүүдтэ Сэлэнгэ мүрэнэй уһан нэмэжэ үргэлжэлһөөр. Һүүлэй гурба, табан үдэрэй туршада Сэлэнгэ мүрэн 20—30 сантиметр тухай нэмэхээр хүлеэгдэнэ. Улаан-Үдэ шадар Сэлэнгын нэмэсэ 200 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэһэн байна.

Августын хоёрдохи хахадта республика дотор бүрхэгшэг, һулагүйхэн хура бороотой байхаар хүлеэгдэнэ. Һарын 22-һоо 24 болотор сэлмэжэ, һүниндөө 1—6 градус дулаан, зарим нютагуудта 0—3 градус хүрэтэр хүйтэржэ, хюруу унахаар багсаагдана. Бусад үдэрнүүдтэнь һүниндөө 7—12, хойто районуудта 2—7, үдэртөө 20—25, заримдаа 15—20 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

Харалга соносхогдобо

Буряадай АССР-эй предприятинуудта, хүдөө нютагуудта уһанай баялигые хамгаалха ба тэрэнние ашагтайгаар хэрэглэхэ асуудалаар ниитын харалга үнгэргэхэ тухай тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет баталан абаба. Энэ харалга августын нэгэнһээ декабриин 31 болотор үнгэргэгдэхэ болоно.

Харалгада хабаадажа, эрхимлэһэн коллективүүдтэ барюулагдахэ мүнгэн шан, диплом тогтоогдобо. Жэшээнь нэгэдэхи бүлэгтэ промышленна предприятинуудай дундашаа шалгарагшадта барюулагдаха 120 түхэригэй нэгэдэхи шан, 70 түхэригэй хоёрдохи хоёр, 50 түхэригэй гурбадахи гурбан шан тогтоогдоо. Тиихэдэ хоёрдохи бүлэгтэ шалгарһан барилгын, коммунальна ажахын, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудта, нютагай промышленностиин, хүдөө ажахын болон бусад предприяти, эмхи зургаануудта барюулагдаха гурбан янзын шан тогтоогдоо. 100 түхэригэй нэгэдэхи шан, 70 түхэригэй хоёрдохи хоёр, 50 түхэригэй гурбадахи гурбан шан болоно. Мүн харалгада эдэбхитэйгээр хабаадаһан хүдэлмэрилэгшэдтэ гушаад түхэригэй мүнгэн шан барюулагдахаар хараалагдаба.

Манай корр.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Августын 16-һаа 22 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.10 — «Зарядкадаа зогсогты!». 10.00 — Москва хотын багшанарай 7-дохи училищиин эхэнэрнүүдэй хоорой концерт. 10.25 — «Будильник». 10.35 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 11.35— «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм-дэлгэрүүлгын программа. 12.40 — «Үглөөнэй почто». 13.15 — «Хүдөөгэй час». 14.15 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.45— «Коммунистнууд» гэһэн циклһээ. «Тэрэнэй поли» гэһэн баримтата фильм. 15.40 — Константин Сергеев. Намтарайнь хуудаһанууд. Хүгжэмтэ фильм. 16.40 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 17.40— СССР-эй Агаарай флодой үдэртэ зорюулагдаһан баримтата фильм. 18.15 — «Мүнөөдэр — СССР-эй Агаарай Флодой үдэр». Агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй ахамад командалагша СССР-эй Оборонын министрэй орлогшо, Советскэ Союзай Герой Авиациин ахамад маршал П. С. Кутахов үгэ хэлэхэ. 18.30 — СССР-эй Агаарай Флодой үдэртэ зорюулагдаһан концерт. 19.15 — «Уласхоорондын һонин». 20.00 — Мультфильм. 20.30 — Г. Фегередо. «Эзоп». Ленинградай М. Горькиин эрэмжэтэ гүрэнэй академическэ Ехэ драмтеатрай фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Уран зураашад тухай хөөрөөн». 23.00— Футболоор СССР-эй чемпионат. «Шахтер» (Донецк) — ЦСКА. Забһартань ба һүүлдэнь уһанай санаар СССР-эй чемпионадһаа репортаж. 02.00 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 13.10 — «Летняя поездка к морю» — уран һайханай фильм. 14.40 —[...] церт.

Орбита. 15.15 — [...] сэдьхэлһээ». 17.00 — [...] и нищета куртизанок» —[...] һайханай фильм (4-дэхи [...]ри). 18.35 — «Социалистическая индустрия» газетын [...]да хүртэхын түлөө регби [...] уласхоорондын мүрысөөн [...] СССР-1—СССР-2. 2-дохи [...] 19.20 — «Һолонго» [...] уран бэлигэй телепрограммануудай уласхоорондын фестиваль. 19.45 — Мультфильм. 19.55 — «Кроссворд» — [...]жэмтэ программа. 21.00 [...] «Амгалан нойрсогты, [...]шуул!». «Шэдитэ экран». 21.[...] — Уһанай санын спорт[...] СССР-эй чемпионат. 22.00 [...] «Время». 22.35 — «Песнь [...]ри» — уран һайханай фильм. 00.10 — М. Равель. Хүгжэм[...]

ПОНЕДЕЛЬНИК, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ — мультфильмнүүд. 19.00 — Шэнэ һонин. 19.10— «Спортын һонин». 19.25 —«Саяан» —хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 19.55 — «Хүсөөтын үг залгамжалагшад»— Улаан-Үдын студиин очерк. 20.10 — Уран зохёолой уншалганууд. И. Калашниковай «Не поле перейти» романай бүлэгүүд (4-дэхи дамжуулга). 20.30 — «Танай бэшэгүүдээр». 21.[...] — Соносхолнууд. 21.25 [...] «Молодожены» — Хойто[...] захстанай Погодиной нэр[...]жэтэ драмтеатрай зүжэг.

ВТОРНИК, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Үхибүүдтэ — «Был настоящим трубачом»— фильм. 11.15 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.15 — Дуратай шүлэгүүд. 12.45 —Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.10 — Үхибүүдтэ — «Флаги на башнях» —фильм.

Улаан-Үдэ. 17.45 —«Онтохондол адли»—киноочерк. 17.55 — **«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө».**

Орбита. 18.30 —«Ажалай алдар солын туг үргэгшэд».

Улаан-Үдэ. 18.45 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар). 19.15 —Киноочерк.

Орбита. 19.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — **«КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө».** Залуу мэргэжэлтэ — үйлэдбэри дээрэ. 20.30 —Э. Хачатурян. «Спартак» балетэй хэһэгүүдые Москвагай гүрэнэй симфоническа оркестр гүйсэдхэхэ. 20.50 —«Место встречи изменить нельзя» — уран һайханай олон серитэй фильм (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 —«Место встречи изменить нельзя» (2-дохи сери). 23.45 —«Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 24.00 —«Футболой шэнжэлэл».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ. «Дети партизана» — фильм. 14.20—РСФСР-эй габьяата артист А. Масленников С. Рахманиновай романснуудые дуулаха, 14.40 —«Вьетнамэй замбуулинай старт» —баримтата фильм. 15.00 —«Залуушуулай адрес». 16.00 — «Москва ба москвагайхид». 16.30 — Түймэр сараха спортоор СССР-эй чемпионат.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Соносхолнууд. 17.10 — Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Орбита. 17.45 —«Арһан [...]бэ[...]гын» клубай шангай ту[...]

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Та[...]номой тагта».

Орбита. 18.45 —«Тхонг Ло[...] гэжэ гүрэнэй дуу ба хатар[...] ансамблиин концерт. (Вьетнам).

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Та[...] дээгүүр татаһан һолонго» — телефильм.

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 —«Советскэ Союзда алба хэнэб». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» Мультфильм. 21.[...] — «Уласхоорондын һонин». 22.00 —«Время». 22.35 — [...] марэлгаар СССР-эй чемпионат. 23.20—«Таанар Мерецкия [...]хэй юу мэдэхэбта?»

СРЕДА, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Место встречи изменить нельзя» (1,2-дохи серинүүд). 12.25 — «Уласхоорондын конкурсын лауреат Р. Хуннариа наадана». Фильм-концерт. 12.40 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Апрелиин революциин үнэн» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Орбита. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэйдэ». 20.00—«Эрдэм наукын ажабайдал» —телевизор харагшадай бэшэгүүдээр. 20.50— «Место встречи изменить нельзя» (3-дахи сери). 22.00—«Время». 22.35 — Футболоор нүхэр ёһоной уласхоорондын уулзалга. ЧССР-эй ба Европын суглуулагдамал командунууд наадаха. Забһарлалгын үедэ — «Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ — уран һайханай богони фильмүүд. 14.00 —Москвагай уласхоорондын 12-дохи кинофестиваль тухай баримтата фильмүүд. 15.25 —Уласхоорондын конкурснуудай лауреат С. Иголинский наадана. 15.45 — М. Шолоховой «Они сражались за Родину» романһаа хэһэгүүд. РСФСР-эй арадай артист Н. Трофимов уншана. 15.55 —«ПТУ-да ямар мэргэжэлдэ, яажа һургадаг бэ?» 16.40 — «Манай спортын тугууд доро». Концерт.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Үхибүүдтэ — мультфильмнүүд. 18.00 —«Агитаторнууд болон политинформаторнуудта». 18.20 — «Тэжээл үйлэдбэрилхэ [...] сабшалангууд» — киноочерк. 18.40 — «Элүүр энхэ хүмүүжэлгэ» (үнгэтэ).

Орбита. 19.15 —«Хүхюу [...]тохонууд». 19.45 — Соносхолнууд. 19.55 — Дамжуулгын программе. 20.00 —«Хүдөө[...]нэсэ». 21.00 —«Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Про хитрого барашка» — мультфильм. 21.15 —«Үдэшын аялганууд». 22.00—«Время». 22.45—«Ш[...]нэдхэн һэргылэгшэтэй зэрэлэн» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 23.35 — «Наш дом» — уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Место встречи изменить нельзя» (3-дахи сери). 11.10 —«Буратинын выставкэ». 11.40 —«Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.40 —Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Николай Кузнецов. Баатаршалгын хуудаһанууд» — баримтата фильм. 16.30 — Үхибүүдтэ — фильм. «Внимание, черепаха!». 17.50— «Шатарай һургуули».

Улаан-Үдэ. 18.20 —«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Орбита. 18.55—«Экономико гаргаша багатай байха ёһотой». Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат В. П. Сериков дамжуулгада хабаадалсаха. 19.15 — «Зураг бүхэндэ — наран!».

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Архидалга». Врачай хөөрөөн. 20.30 — СССР-эй арадай артистка М. Биешу дуулана. 20.45 — «Место встречи изменить нельзя» (4-дэхи сери). 22.00— «Время». 22.35 — «Баримтата экран». 23.35 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ». 23.50 — «Незнакомка» — А. Блогой иимэ нэрэтэй драмаар найруулагдаһан уран һайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Үхибүүдтэ — фильм. «Путешествие достойных» (1-дэхи сери). 14.05 — Ганноверэй залуушуулай хосрой концерт (ФРГ). 14.40 —«Коля, Оля и Архимед» —мультфильм. 15.00 —«Эртэ урда сагай Зүүн зүгэй оронуудай искусство». 15.30—«Фестивальнууд... Конкурснууд... Концертнүүд...». 16.30 — «Баатаршалга».

Улаан-Үдэ. 17.00 — Баримтата фильмүүд. 17.35 —И. К. Калашниковай 50 жэлэй ой[...]

Орбита. 18.20 —«Сергей Орловой поэзи».

Улаан-Үдэ. 18.35 — «Танай һонирходог юумэн». 19.45 — Соносхолнууд.

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — «[...]лоһон газарынь — Сибирь» — баримтата фильм. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Лукошко с небылицами». 21.15 — Москвагай гүрэнэй филармониин симфоническа академическэ оркестрэй концерт. 22.00 — «Время». 22.35 — «Однофамилец» — уран һайханай фильм (1, 2-дохи сери).

ПЯТНИЦА, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Место встречи изменить нельзя» (4-дэхи сери). 11.20 — «Бидэнэртэй хэ, бидэнэр шэнги хэ, бидэнэрһээ һайнаар хэ». ГДР-һээ дамжуулга. 12.20 — «Нарахан»— баримтата фильм. 12.35 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Ороной телестудинуудай баримтата фильмүүд. 16.30 — «Манай сэсэрлиг».

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Халаан» (буряадаар). 17.40 — «Адресынь: ТВ».

Орбита. 18.00 — Коми АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо. Сыктывкарай телестудиин программада КПСС-эй Коминн обкомой нэгэдэхи секретарь И. П. Морозов хабаадалсана.

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 19.30 — «Нюуса» — киноочерк.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Город зунай үедэ» — киноэтюд. 20.10 — «Европодо сэрэгэй талаар тэнсүүри тухай». СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна штабай түлөөлэгшэ, генерал-майор инженер В. П. Стародубовай үгэ хэлэлгэ. 20.35 — «Место встречи изменить нельзя» (5-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Н. Лесков. «Тупейный художник». РСФСР-эй габьяата артистка Н. Гундарева уншана. 23.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.35 — Юлейсрадиогой (Финляндии) шэнэ хүгжэмэй оркестр Останкинодохи концертын студида.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ—фильм. «Путешествие достойных» (2-дохи сери). 14.05 — РСФСР-эй габьяата артистка Г. Калинина ба ородой арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 14.35 — «Үүлэн соогуурхи харгы зам». Ородой летчик К. К. Арцеулов тухай баримтата фильм. 15.30 — «Эртэ урда сагай Грециин искусство». 16.00 — Мультфильмнүүдэй программа. 16.30 — «Бидэнэр БАМ баринабди!» 17.00 — «Телестадион». 17.30 —«Москва шадархи уулзалганууд».

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Манай хото — манай гэр». 18.30 — Коми АССР-эй дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт. 19.00 — «Зунай ажалай шат[...]нууд». 19.45 — «Эд бараанай тэмдэгүүд» — киноочерк.

Орбита. 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 —Гүрзиин ССР-эй арадай артистка Н. Брегвадзе ородой уран[...]данай романснуудые дуулана. 20.25 — Баримтата фильмүүд. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Шэдитэ экран». 21.15 — «Урданай Калугада, эдир Калугада» — баримтата фильм. 21.35 — [...]вагай АССР-эй «Саяан» гэжэ дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт. 22.00 —«Время». 22.35 — «Встреча с Игорем Ильинским» — уран һайханай фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (К) — «Шахтер» (Донецк).

СУББОТО, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Место встречи изменить нельзя» (5-дахи сери).

Улаан-Үдэ. 11.25 — «Комсомолой эдэбхитэдэй һургуули». 11.55 — Шэнэ һонин (буряадаар). 12.10 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга.

Орбита. 12.55 — «Спортлотогой» 34-дэхи тираж. 13.05 — «Һолонго». Арадай оюун бэлигэй уласхоорондын 4-дэхи фестиваль. Ирак. 13.30 — «Илагшад». «Фронтын ханинарай клуб». 15.00 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 15.15 — Үхибүүдтэ — фильм. «Деревенские каникулы». 15.45 — «Ан амитадай аймаг». 16.45 — «Архитектура-81». Москвагай архитектурна ансамбльнууд. 17.15 — СССР-эй Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай дуушад болон ЦТ ба РВ-эй электро-хүгжэмэй ансамблиин хабаадалгатай уянгатай дуунуудай концерт. 17.45 — Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн. 18.15 — Румыниин фашис дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн үдэр — Румыниин арадай национальна һайндэртэ. 19.45 — «Марица» — мультфильм. 19.55 — «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуковай уласхоорондын байдал тухай хөөрөөн. 20.40 — Социалис Ажалай Герой, СССР-эй арадай артист А. Новиковтой «Прожектор» гэжэ соёлой ордон соо болоһон концерт-уулзалга. 22.00 — «Время». 22.35 — Волейболоор уласхоорондын мүрысөөн. Эрэшүүл. СССР—ЧССР. 23.15 — «Приглашение к танцу» — фильм-зүжэг. 00.15— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.25 — «Таанад, түрэлхидтэ». 11.55 — «Ташкентын аялганууд» — фильм-концерт. 12.25 — «Соведүүд ба ажабайдал».

Улаан-Үдэ. 12.55 — «Одноклассники» — уран һайханай фильм. 14.15 — Баримтата фильмүүд.

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.20 — «Альфред» — уран һайханай богони фильм. 16.[...] — «Хүгжэмтэ киоск». 17.15— Регби: уласхоорондын мүрысөөн. СССР — Югославия. 18.05 — М. Гараева. «Хозяйка» — фильм-зүжэг. 20.15— «Элүүр энхэ байлга». 21.00— «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Лукошко с небылицами». 21.15 — Тамаралгаар уласхоорондын мүрысөөн СССР—США. 22.00 — «Время». 22.35 — «Театр» —уран һайханай фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ. «Ажалаа хойшолуулангүй ябуулха» — Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой хонишон Д. Бандаевай статья. «Һогооборишье һаань — һуридэ» — республикын ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Республикын ажалай эршэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Проектнэ институдуудай зональна зүблөөнэй тоосоон. «Ургаһан юумые бултыень хуряаха» — П. Бардоновой статья. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Мүнөөдэр —СССР-эй Агаарай Флодой үдэр» — «Эсэгэ оронойнмай хүсэтэ далинууд» —АПН-эй статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Спорт. ТВ-гэй долоон хоногой программа. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

Редактор Р. Б. ГАРМА[...]

Хайрата эхынь Гунжит Цыденовна БАТОМУНКУЕВАГАЙ наһа бараһан ушараар «Буряад үнэн» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд журналист Г. [...] Дашабыловта гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская - 2-35-95, машинное бюро—2-57-63 фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01672. Заказ № 189. Индекс 5901